శ్రీ ర స్తు.

శ్రీకృష్ణాయనమః.

రెట్టమతశాస్త్రము

ఆనువాదసహితం.

ప్రథమాశ్వాసము.

తేది.........

శ్రీరత్నాకర సంభవోక్తికలనం జెన్నొంది గర్గాది మ । ర్త్యారూ
ఢింగని మేఘమాలిక సముద్యత్కాంతిరాణించిన । త్త్యోరుశ్రీమహిరావ్యయస
స్థితిగదర్ జ్యోతిర్మయుండైన సీ । తారామప్రభుడేలు వేంకటనరేంద్ర శ్రే
ష్ఠు నెల్లప్పుడున్ ॥ శా॥ లీలాస్యోపజితామృతాంశుకళ పాళింగేలుదోయెత్తి
యుద్వేల్లప్రీతిహరించు గోరికుచముల్వీక్షించు నాసక్తిద । త్కాలక్షేపము
గోరుప్రామిటిపురాధీశుండు భోగీశ్వరుం । డేలుందిమ్మనృపాలు వేంకటధరిత్రీ
శాగ్రణిన్నిత్యమున్ ॥ చ॥ ఎలమిసమస్తభాగ్యసుమహీశుడు ప్రస్తయువేల్పు
పెద్దనా । జెలగుచునుండు బ్రహ్మసువిచిత్రము గాదనమాటలోపల । న్నలగగ
జేయుభారతి సమిద్ధకళావతి పెద్దతిమ్మభూ । తలపతి వేంకటేంద్రునరుధన్యత
లోక్తులొసంగు వేడుకన్ ॥ మ॥ కలుషధ్వాంతవికర్తనుండగుచు విఘ్నస్వా
ముయైసర్వమం । గళ సర్వజ్ఞుడుగారవింప దివౌకశ్రేణికాపూజ్యుడై । యల
రున్ సిద్ధిగణేశ్వరుండొసగు నుద్యత్కార్య సంసిద్ధిబు । ద్ధిలసత్ప్రౌఢిమమిచ్చు
వేంకటధరిత్రీనాథుకెవ్వేళలన్ ॥ శా॥ శ్రీరంగేశ్వరుడెయితం డవిబుధుల్సే
వింపగాబోధ వి । ద్యారూఢోన్నతిమించు ధన్యుడహితా హంకార విధ్వంస
కుం । గూరేంద్రాన్వయు వార్ధిచంద్రగురుముఖ్యున్నేరుధీరున్మహో । దా
రున్వేంకట భట్టరార్యు దలతుం దాత్పర్యమింపొందగన్ ॥ గీ॥ ఘనుల
ప్రాచేతనవ్యాస కాళిదాస । భారవిమయూరనన్నయభట్టతిక్క । యజ్వనా
శంభుదాసునినభినుతింతు । సంస్కృతాంధ్రకవిత్వవిశారదులను ॥ వ॥ ఆ యి
ష్టదేవతాప్రార్థనంబును బురాతన సుకవిస్తోత్రంబును గావించి యేనొక్క
కృతి సకలజనశ్రుతిహితంబుగా నొనర్పంబూనియున్న సమయంబున ॥ సీ॥
శ్రీమదహోబిలస్వామి మహారాజ్య రక్షకుండగుచు నేరాజువెలయు । నభి
రామ కామందకాఖ్యసత్కావ్య రత్నమునకు నేరాజు నాథుడయ్యె । జాన
కీనాయకచరణసంసేవనాప్రౌఢిచే నారాజు ప్రబలుసిరుల । నెరయూరిపురజ
రాధీశాదిబహుబిరుదాంకుడై యేరాజు యశముగాంచె । నతడుకోండ్రా
జుతిమ్మభూపతివరేణ్యు । తనయ పెదతిమ్మరాజ వతంసగర్భ । వార్ధి చంద్రుం
డుసత్కుల వర్ధనుండు । సతతివిభవుండు వేంకటాత్మవిభుండు ॥ క॥ ఒక
నాడునిఖిలకోవిద । నుకవిహితామాత్యబంధునుతవీరభట । ప్రకరముగొలువ
గగొలువుం । డికథాప్రస్తావమాత్మ నివ్వటిలంగన్ ॥ గీ॥ రాయకవియవ్వా

నయ్యలరాజవంశు । ననఘుపిన్నక్క విభుపుత్రునయ్యలాఖ్యు । నాగఘను
సూనుభాస్కరనామధేయు। గరుణదళుకొత్త రావించి గారవించి॥ వ॥ త
త్కాలోచిత ప్రసంగంబున నిట్లనియె॥ గీ॥ ఘనతవిజ్ఞాననిధి రెట్టఘనుఁడ వము
న్న । జెలఁగఁ గన్నడభాషను జెప్పినట్టి । శాస్త్రమంతయు నేను నీజనులువొఁగ
డ। దెనుఁగుభాషయొనర్పంగ దివురునపుడు॥ సీ॥ పరిపూర్ణధవళాంగ భవఘనీ
దివ్యతేజమునిమించినశంఖ చక్రములను । గరయుగ్మమునఁ దాల్చి కనకపీ
తముపాణి యుగమునననూదియత్యుజ్జ్వలముగ । నిజహస్తమున రెండుభుజ
మునపై శోణ కాంతులెంతయు సత్ప్రకాశముగను । గొంచెంబు లోచెవిఁగొ
ణకల నెఱ్ఱని చాయల మెఱయు కేసరచయంబు । నురిగరపువెంద్రుకలరీతిను
ల్లసిల్లు । రామచంద్రుం డహోబిలస్వామియగుచు । గరుణనాముందట
నుబొడఁగ నట్టినవ్యాహృదయ సూక్తుల నానతిచ్చె నిట్లు॥ క॥ నీవుదలంచినతల
పును। భావహము యశోనిధాన మటుగావ్రాద । ద్భ్యావినుతమతముగా
వ్యము। గావేంకటనృపవరిగ్రహముగొనువత్సా॥ గీ॥ అని ప్రసాధించి నాఁడు
మీరవ్విశేషములను। ప్రతిపద్యమును మందకితముగాఁగ । నాంధ్రభాషా
నిహూషిగావ్యంబు జేయు । డఖిలజనులకు నుపకారమై చెలంగ॥ వ॥ విశేషిం
చి మీరలు శ్రీరఘునాయకదయాలబ్ధసారస్వతులును రఘువీరశతకనిర్మాణ
కర్మరాయకవితిప్ప నార్యపాలకులును మదీయాశ్రితులు నగుటం జేసి భ
వత్కవిత్వంబు మా కభిమతంబయి యుండు ననిన నంగీకరించి యారె
ట్టరభీమమూరు రాయర బసవశంకరగు తిహన్నిబ్బరగండ మానవీయా
తురమహాబిరుదాంకుండును విక్రమసాహసాంకుండును గాశ్యపగోత్రపవి
త్రుండును కొండ్రాజు తిమ్మరాజపుత్రుండు నయిన వేంకట ధరణీకళత్రు
నకు నంకితంబుగా నేరచియింపంబూనిన ఇకావ్యంబున కుతిలకాయ
మానంబగు తదీయవంశావతారం బెట్టిదనిన.

కృతినాయక వంశావళి.

క॥ భానుడు శాశ్వత బహుసం। తానుడు రిపునికర తిమిరి దళనఘ
టూద్య। ద్భానుడు సంతత కరుణా । సూనుడు విలసిల్లు విర్జరోత్తము డ
గుచున్ ॥ క॥అతనికి వైవస్వతమును । వతనికి నిక్ష్వాకు డతని వంశమున
రగు। క్షితి పతి యతని కులంబున। గతకలుషుడు రాఘవుండు గ్రహమున
బొడమెన్॥ క॥ ఆరామ భద్రునకు గుశ । వీరుండు జనియించె నఖిలవిబుధ
ప్రకరా। దారుం డాతని కులమున। భూరి గుణోజ్జ్వలుడు కొండ భూపతి
పుట్టెన్ ॥ శా॥ఆకొండ క్షితి పాల చంద్రుడు మహాద్యత్కీర్తి సంపన్నుడై
[illegible]కా తీత పరీత భూతన సుధీలోక స్తుతప్రాపుడై । కంజాక్షున్య పదాబ్జ
భక్తిచతురుండై నిత్యసందానని । ష్టాకారుణ్యనయాదిసద్గుణసమాజసూ

ర్తిమించెఁ ధరన్॥ ఉ॥ ఆనరనాథ పుంగవున కాశ్రితరక్షణ తత్పరుండునౌ
న్మానసుయోధనుండు నృప మాన్యుడు రాజ కిరీటవిస్ఫుర। ద్దానకళాపరాజిత
సుధాకర మేఘదధీచిఖేచరాం। భోనిధితిమ్మభూతలవిభుండుదయించెజగత్ప్ర
సిద్ధుడై॥ గీ॥ విమలగుణనిధితిమ్మభూ విభునిమార్గ। రాజవర్యునిపుత్రికా రత్న
మయిన। యక్కమాదేవివై వాహ్యాయయిచెలంగె। జలధిసుత బెండ్లి యాడిన
శౌరిరీతి॥ క॥ ఆదంపతులకుబొడమెద। యాదాక్షిణ్యాంబురాశి హరిభక్తిన
ప్రా। హ్లాదుడు సతతత్యాగ। శ్రీదుడు పెదతిమ్మరాజుక్షితి జనులలరన్॥ మ॥ పెద
ళించెస్సడిరా ధరిత్రితన భూవిఖ్యాతు లేమందున। భ్యుదయంబంది యశంబు
గాంచెమహీలోనుద్దండ విద్వేషులం। గదదోర్భృత్తుల దోలిగెల్చె సిరులంగన్న
ట్టి గొన్నారిజుశ్రీ। పెదతిమ్మక్షితి పాలమౌళికెనయే పృథ్వీపతుల్దిక్కులన్॥
గీ॥ అట్టిపెదతిమ్మరాజు ధైర్యాద్రిరాజు। మంగవిభుగర్వశౌరి మోయనగు
మారు। సంగన శిరోమణిని పాపసంగమాఖ్య। ప్రేమవరియించె విభవాభి
రాముడగుచు॥ క॥ గుణనిధియగు తిక్కన్నా। మణిజనకుఁ బోధజనకు
మంజులభాషా। ఫణివరురణవిజయార్జును। బ్రణుతింపదరంబె గురువపార్థి
వవర్యున్॥ సీ॥ పృథులవిక్రమశాలి పెదసంగ నృపతియు సత్యసంధుడు చి
నసంగరాజు। ధర్మగుణాఢ్యుండు తిమ్మభూపాలుండు రుచిరకీర్తిధరుండు రు
ద్రఘనుడు। శ్రీధనాంకణకిరీటబసవ నరేంద్రుండు స్థిరభాగ్యనిధి పెదచిట్ట
ఘనుడు। సింధుగాంభీర్యుండు చినచిట్టధన్యుండు సతతధన్యుడు పొట్టిసంగ
శౌరి। కలితతేజుండుపాపసంగప్రభుండు। ననగబరగినదొమ్మండు తనయవరు
ల। గాంచివిజయసంశీలుడై మించెనార। మంగరాజన్యగురువసమాఖ్యవరుం
డు॥ క॥ ఆగురువరాజవరునకు। త్యాగసముద్రునకు నలుడయి వెలసెధరా।
భాగధురంధంతనునా। భాగుడు పెదతిమ్మరాజుప్రజలునుతింపన్॥ గీ॥ ధీరశం
కరుడా పెదతిమ్మరాజు। లలితగుణములనుభయకులప్రసిద్ధ। యైన యలపాప
సంగమాహ్వాయబతివ్ర। తాశిరోమణియందు ముదంబుతోడ॥ వ॥ వరపుర
భంజనోగ్రుడయి భాసిరుదాసరరాజశేఖరుం। దిరుపతిదారుణీశుగుల దీపకు
వేంకటపార్థివోత్తమున్। గురుయశుకృష్ణయ ప్రభునికొండలధీరుని బాహు
శౌర్యసు। స్థిరరఘునాథశౌరిజినతిమ్మనృపాలుని గాంచెధన్యుడై॥ వ॥ వా
రలలోన॥ ఉ॥ కేసరినైనశౌర్యమున గేరునుగీర్తివిహారలీలగం। గానరిచంద్ర
శేఖరుల కాంతులగల్వల రాచవారికెం। తేసరివచ్చుతిమ్మధరణీనరనందవర
త్నమైనమా। దాసరిరాజవర్యుని బుధస్తుతచర్యుని నెన్నశక్యమే॥ చ॥
గురుపతిచాతురింభుజగకుంజరుగేరుచు వార్థికన్యకా। వరునతిభక్తి గొల్చు
నని వారితమాన విశేషసంపదన్। గురుపతిబోలుచున్న లగు కోవిద
పెద తిమ్మశౌరి మా। తిరుపతిపార్థివోత్తముడు ధీరవరేణ్యుడు రాజమా

తుడే॥ ఉ॥ రాజధరున్భజించు ఖగరాజతురంగుని సంస్మరించునం । దాజమద
గ్ని రాముడన ధాత్రివహించు హాలాయుధామహా । త్మ్మాజసుధాంశుజిత్వ
రల నద్ఘనకీర్తివహించునట్టికొం । డ్రాజవతంసుతిమ్మనృపరత్నము వేంకట
రాజువేడుకన్॥ ఉ॥ జిష్ణుని ధిక్కరించుచు ప్రసిద్ధికినెక్కిన వైభవంబునన్ ।
జిష్ణునిధిక్కరించురిపుజిత్వర బాహు పరాక్రమంబున । జిష్ణునిసంతతంబును
భజించుచు తిమ్మనరేంద్రుడైన మా । కృష్ణనృపాలశేఖరుడ కీర్తి ధురంధరు
డెంతపుణ్యుడో॥ ఉ॥ చండలసత్ప్రతాప నయచారువికాస విలాసరేఖ
మా। త్రాండలతాంతసాయకుల దార్కొని మార్కొని దాల్మికల్మినా ।
కొండలజేనతిమ్మనృప కుంజరసూనుడు కొండలయ్యయా । తండర శ్రీధ
రాంశజుడెతప్పడుశోషణబుద్ధిసంపదన్॥ ఉ॥ ధీరనృపావతంసమును ధీమణి
నీయుడ నూనదానవి। ద్వారసికత్వభూషణుడు ధన్యగుణాఢ్యుడు తిమ్మ
శౌరిమా । శ్రీరఘునాధ రాజభళిరే శరణాగత రక్షణంబునం । దాంగు
రానునంతటి కృతార్థుడతండొక రాజమాత్రుడే॥ చ॥ స్థిరమతి పెద్ద తిమ్మ
జగతీపరమాళితపః ఫలంబు సువర్ణగుణబంధుకల్పకము కోమలకీర్తివఘూ
ప్రియుండుభా । స్వర వినయాంగనాయుతుడు శాశ్వతరాగవభక్తిశాలిశ్రీ ।
తిరుమలరాజురాజిలు వితర్ణగుణాశ్రయవిక్రమంబునన్॥ క॥ కృతియై రమణీ
యశుభా । కృతియై యభయ ప్రదాన కృతిసన్మతియై । నుతికెక్కెను
పెద్దతిమ్మ। క్షితిపతి తిరుమలనృపాల సింహుడుజగతీ॥ చ॥ వితతపరాక్రమక్రమ
వివేకవిశిష్టజనాజనక్షనూ। ధృతినిధిపెద్దతిమ్మ మనుజేంద్రునిశ్రీచినతిమ్మ మే
దినీ। పతితిలకంబుబొమ్మ నరపాలుని పర్వతరాజపుత్రినా । యతకుల శీల
మానవతిదాబళ దేవివరించి వేడుకన్॥ గీ॥ ఆవధూమణియో బన్న య
నెడిఘనుడు । ప్రతిభ చెన్నొందు వేంకట పతివిభుండు । తిరుమలేంద్రుడుర
ఘునాథ నరవరుండు । నాడియగుపుత్రులనుగాంచి ఖ్యాతిమించె॥ ఉ॥ ఆచి
నతిమ్మభూవిభున కగ్రజు కాశ్రిత కల్పశాఖమే । ధా చతురాననుండుజగ
తాటిమహాబిరుదాంకు డాడితే । యాచలధీరుడూర్జిత దయానిధివేంక
ట రాజునిత్యధ। ర్మాచరుడుస్ప్రవీణుడుజయాదికుడై విలసిల్లు నెంతయున్॥
గీ॥ సరసుడా వేంకటేంద్రుడు సాళ్వవంశ । తిలకమగుగానపుత్రికలలఘు సు
తుల । లోనగుణవతియనగ జెన్నైనపెద్ద । కృష్ణమాదేవిమణిని బరిగ్ర
హించె॥ వ॥ ఆసాధ్వీరత్నంబైన పెదకృష్ణమా దేవియందు॥ గీ॥ ఆదిఘను
డైనపెద్దతిమ్మన్న కృష్ణ । పార్థివుండలధీరుండు బసవరాజు । నిత్యవిభవుండు
వీరన్న నీలకంఠ।ధన్యుడనమించునందనోత్తములగాంచె॥ క॥ శ్రీవెలయుగజిన
కృష్ణమ । దేవిరత్నంబునందు స్థిరభాగ్యనిధిన్ । భావజనిభు విరుపాక్షధ।
రావరునిం గాంచి జగతి ప్రస్తుతి కెక్కెన్॥ వ॥ మఱియు నక్కమాంబల

క్రమం బభివర్ణించెద॥ పంచపాది॥ మ॥ పటుసుజ్ఞాన కళాసిరూఢి మెఱయన్బ్రహ్మనులైనన్నయా । రుటగాడిభువియం దగున్వి మతగర్వోద్వృపత్స్రోధిని । స్ఫుట నర్మోక్తి వజాతశత్రు కరణింబాల్పొందు కొండ్రాజువెం । కటగాంభీర్యకళావిశేషము దగన్నప్పట్టు నాపాగ్రణీ । జటులస్ఫూర్తి వెలుంగుకృష్ణనృపరాట్స్వామిస్థరంగంటిరే॥ క॥ రాజకళావైఖరసుర । రాజితభోగమునగు ధరరాజధరిత్రిన్ । రాజువదాన్యత వేంకట । రాజన్యసుతుండునుల్ల రాజేంద్రుడిలన్॥ క॥ అసదృశవితరణవిద్యా । రసికునకును శౌర్యధైర్య రాజేశునకు । న్వసుమతి వేంకటభూ రు । బసవన్నపాలునకునన్వపార్థివులైనయే॥ క॥ ధీరుడు బాంధవసుజనా । ధారుడుశూరుడు నితాంత దానవిజితమం । దారుడు వేంకటశౌరికి । మారుడు వీరన్నరాజ మాత్రుడు ధరిణిన్॥ ఉత్సాహ॥ నీలకంధిసుంజయించి నీరజారిగేరియా । పాలకడలిమించి హంస పంక్తిదెగడి పూర్వది । క్ష్వాలకరినిధిక్కరించి ప్రబలె వేంకటేంద్రుమా। నీలకంఠరాజుకీర్తి నిఖిలదిక్తటంబులన్॥ క॥ శిక్షించుఖలుని కరుణన్। వీక్షించును సాధుజనుల వేంకటవసుధా । దక్షుని విరుపాక్షాధిపు । నిక్షుద్రయశోభిరాము నరవిమోగడన్॥ క॥ ఈరీతిపుత్రసంప । ద్భూరియశోరాజ్యవిజయ బోధకుడయియా । పౌరుషనిధి పెదతిమ్మ । క్ష్మారమణుని వేంకటాద్రి జనపతియలరున్॥ సీ॥ వసుమతిభాంధూర్వ హాణనిర్వవాలీల ఘుసికిట్టిప్రభుడు వేంకటవిభుండు । నిఖిలదిశాభోగ నిబిడకాశసూన ఘనసారవిభుడు వేంకటవిభుండు । సంతతనూనదానత్రాణ వేఖరి కర్ణాఖ్య విభుడు వేంకటవిభుండు । దృఢతరబాహా ప్రతిత్యర్థరీకృత గ్రహరాట్ప్రభుడు వేంకటవిభుండు । రాజుమాత్రుడెటిలప గొండ్రాజుతిమ్మ । ధరణినాయకుతనయుడు బాత్తనయుడు। ప్రౌఢవిద్వత్కవీశ్వర ప్రకరవినుత । గాఢసత్కృతివిభుడు వేంకటవిభుండు॥ వ॥ ఇట్టి లోకోత్తరున కభ్యుదయ పరంపరాభివృ

కథానుక్రమణిక.

ద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన రెట్టమతశాస్త్రంబునకు వేంకటక్ష్మాపాల శిరోమణి నధినాథుంజేసి తద్వంశక్రమం బభివర్ణించి తదనంతరంబ యీ ప్రబంధంబునకు ననుక్రమణియం బెట్టిదనిన వర్ణాదిహేతువులగు భూజాత పుష్పపరీక్షయు, గోప్రజార్చనాశకునంబును, దూతలక్షణంబును, పక్షిశకునంబును, గర్భర్తులక్షణంబును, మేఘలక్షణంబును, విద్యుల్లక్షణంబును, గర్జిత లక్షణంబును, ఇంద్రచాపలక్షణంబును, పరివేషలక్షణంబును, ప్రతిసూర్యాతపహాయు లక్షణంబును, గ్రహయుద్ధలక్షణంబును, బీజావాపనంబును, అర్ఘ్యలక్షణంబును, గ్రహలక్షణంబును, ఆకస్మికలక్షణంబును, గ్రహచారా సమయోదయ లక్షణంబును, గ్రహబలఫల లక్షణంబులును,

గురూదశాబ్ద సంవత్సరఫల లక్షణంబులును, సంవత్సరాది ఫలంబులును, వివరించియుండునందు॥ సీ॥ వరుసగర్గాచార్య వర్యునిమతమున మతిశాలి హారిబట్ట మతమునందు। ధంకీర్తిఘనుడైన ధన్వునిమతమున బతిభజెన్నొంద౯ శ్రీపతిమతమున। మేటియైవరాహ మిహిరార్యుమతమున నన్నేఘమాలికా శాస్త్రమునను। నుతికీర్త్యాఖ్యచే నొసరునారాయణ భట్టమతంబున బ్రాజ్ఞులయిన। జరులయుక్తినిజ్యోతిష సారమునను। శకునచయమున గల యర్థచయము తెలిసి। కృతిగొనర్చినరెట్టని మతము నేను। వెడలెదెనుగించె దనుమీరు వేంకటేంద్ర॥ గీ॥ ఎంతలోకోపకారకమంపనిక్క। మెంతప్రత్యక్షమిదియని నొప్పుడార్య। లెల్లశిరసావహింపు మరీమతంబు। ఘనతరాదార్యశీల వేంకటనృపా॥

వృక్షపుష్పఫల లక్షణము.

సీ॥ పరగనశోకంబు బ్రహ్మామేడియుబూచి కాచిన సస్యసంఘము ఫలించు। గపురంపుటనములు గాయరల్లగిసెపై రాదిగా గృష్ణధాన్యము లుప్రబలు। బాగుమీఱగజింత పాలయుగరివేము గాచిన వ్రీహివర్గంబు మించు। వింతగాదెమికిచే వెంతయుగాచిన యావరాశిసమృద్ధి యగును మిగుల। నేలమినుములుమోదుగులుగాయనలగుకొట్టి। మొల్లబూచిన యావాలు మొల్లమగును। నావిగాచినజనుమాను ప్రత్తివాడము। సత్యమింతయు వేంకట హ్మాతలేంద్ర॥ సీ॥ వావిలిపూచిన వర్ధిల్లుముత్యము త్రిలకంబుగాచిన గలుగువెండి। బిక్కమారేడును బెంపొందగాచిన నందంద బంగార మతిశయిల్లు। నత్తిగాచినదాక్ష మగ్గునసైయుండు గొలిమిగాచిన వజ్రకులము మెరయు। బంధూకములుబూయు బ్రబలునుబవడము ల్పచ్చల గాచిన భయములమరు। అనటిగాచినగోటియలు హర్షమందె। ధరణిబలు రక్కసులుబూయ గరులుజెలగు। బాదిరులుబూయ నావ్రులుమోదమందు। ప్రదనజయసాన్ద్రి వేంకటరాజచంద్ర॥ గీ॥ అడవితంగెడు రేయుల ననుముకుసుమ। పూచెనేనియుముదమగు భూమిప్రజకు। వలినబూచినద్విజులకు త్వలినిపూయ। క్షత్రియులకంద్రుజయము వేంకటనరేంద్ర॥ గీ॥ జమ్మిచంద్రలుగాచిన జాలపంట। గలుగువేములుతెన్నగా గాచెనేని। రోగములు లేవుప్రజలకు భోగమమరు। మిహిరసంకాశ వేంకట మేదినీశ॥ సీ॥ గనుగొనుమోదుగు కాయలోగింజలు గట్టిగామూడుజూ పట్టెనేని। గ్రమముననాద్రాది కార్తెలుపదునాల్గు నన్నియువర్షించు నదియెగాక। మొదటిగింజయయున్న మొదటికార్తులయందు నడిమిగింజయయున్న ననువుమీఱ। నడిమి కార్తులయందు గనగింజయుండిన గడకార్తులందును గలుగువాన। లందునే గింజగొఱుకొంచెమయ్యె నేని। తబకయయుయుండెనేని తత్కార్తులందు। నల్ప

వర్షంబుగురియు సాంద్రార్ద్రజనులు । కాంతినిర్జితచంద్ర వేంకటనరేంద్ర॥
సీ॥ మఱ్ఱియొద్దియునిస్స మారేడు నేరేడు మెంతిగోధుమలును వినుమయు
వలు । కలిగియునడవిలో గలచెట్లుగాచిన రెట్టడల్పమనెను బృధివిబంట।
కొడినెగాతినరుజ బొడముభూజనులకు కడిమి కాచినవాన కడమయగును।
జడిసిగాచినభీతి సిద్ధస్సునాగకేసరులు గాచినవాంతి సంభవించు । బిల్లుగా
యనగ్ని భీతిసంధిలును వెలగగాచినగాలి గలిగియుండు । బుడమలుగా
చిన భూమిపాలకులకు దశవాయులకును ప్రధానులకును । దశమఃలకు
జాలనన్యోన్య కలహమొదవు । నేచిలొద్దుగదిరిపెన పూచెనేని । పంట
లల్పంబులనియెను ప్రాజ్ఞడగుచు । నేర్పుమీఱగ రెట్ట కందర్పుడిలను॥

గోశకున లక్షణము.

సీ॥ భక్తితోనాషాఢబహుళనవమీలను మొదలింటిజామునమొదవు
గముల । నర్పించిరెండవయామంబుననరుండుతనకోర్కెఫలియించుననగనపు
డె। పాడియావైననుబలుమూపురముగల్గు వృషభమైననుమందవెడలెనేని।
వానలుగురియునవ్వారిగా గడులెస్సబండు సస్యంబులుబహువిధములు। మేదినీ
స్థలిసర్వసమృద్ధిగలుగు। నిఖిలజనులకునారోగ్యమతిశయిల్లు । వాంఛితార్థం
బులీడేరు వరుసమఱియు। కృపులకామానమనె వాల రెట్టిడిలను॥ పంచపాది॥
ఉ॥ ఆలలమిన్నరుండుతగ చర్చనచేసిన వేళనెఱ్ఱనై । చాలగగుంటిగుడ్డియును
జాబిరజొందినబక్క యాద్మఖే। దాలసవృత్తినెద్దయిననావయినన్గమిబాసివచ్చి
నఁ।గూలుదెవుళ్ళచేత బ్రజకుంభినివానలు లేవుతన్మహీ । పాలుడుహానిజెందు
ననెబాగుగ రెట్టడుమేదినిస్థలిన్॥ గీ॥ వేడ్కనావులనర్చించు వేళనలుపు। నె
ఱుపుగలగొడ్డుటావుదానెసగమంద। వెడలెనేనియుకొద్దిగావృష్టిగురియు । ర
చితసత్కృతవేంకట రాజచంద్ర॥

పక్షిశకున లక్షణము.

క॥ వినుపైడికంటిశకునము । గనునెడగంధాక్షతములఖగముం
మ్రొక్కిన్ । జనులర్పింపగవలయును । చనరోజ్జ్వలతిమ్మరాజవేంకటనృ
పతీ॥ఉ॥ పూవులునక్షతంబులును బొంసుగదోయిట దార్చివానకై । భావ
ములోనమానవుడుప్రశ్నయొనర్పగ బక్షియయ్యెడ । న్వావిరిజేసిగా బలుకవా
రితసృష్టియుగల్గునంద్రుగో। త్రావలయంబునందుగవిరాజినుతింపగ వేంకటా
ధిపా॥ చ॥ ఇరువుడబైడికంటివసియించిన పచ్చని ప్రమానికిందశ । ర్కరయు
నుబిట్టమాంసము ప్రకాశముగానిడిసంభ్రమసన్నమై । యరుదు ఘటిల్లపాపటిగ
మందులనొక్కటియయినముట్టినన్ । గురియునువర్షముల్మిగులగొబ్బున వేం
కటరాజశేఖరా॥చ॥ ఘనముగవానకై పయిడికంటికినర్చనసేయబోవుచో ।
ననలకృతాంతయక్షమరు దాశలనావిహగంబువచ్చితీ। గర్చినమఱిచేరినంబరగ

శీఘ్రమెవర్షము వచ్చుమచ్చుగా । గనకమహీంద్రధైర్యబుధకల్పక తిమ్మ
య వేంకటాధిపా॥ చ॥ చెలువుగ బక్షికర్చనను సేయక దత్కుజశాఖనుండియ
ప్పలు కొలంకకు చేనది పొంతతటాకము దండ బావి కే । వఁవసియించియా కె
లతివై ఖరిమీఱగ దీర్చు తా జనక । బలిమిగ వాలగల్గుగుణబంధుర వేంకటరాజశే
ఖరా॥ సీ॥ మనుజుండు పక్షికర్చన చేసియున్న చో నొప్పు గానది పేర్చి యొప్ప నే
ని కుడిశాఖ డిగి వచ్చి కూర్చున్న యామాలి వలపలి దిక్కునను నిలిచెనేని । మూ
త్రంబు విడిచిన ముదముతో శాంతపుదిక్కునను న్న యాదిశను విడిచి । యః త్యది
క్కునకేగి యటులుంచి యాడిన క్షితిజంబులకు బ్రదక్షిణము గాగ । వచ్చె
నేని యువర్షం బవశ్యముగను! వచ్చు మఱియును దలంచి వాంఛితంబు । లెల్ల
చేకూరునిది తథ్యమెంచి జూడ। కలితకీర్తి ప్రకాశ వేంకటమహీశ॥ గీ॥ ప్రశ్నమొ
నరించుచోట నుపయిడిశంఖ। కంటిపై జాతిపై నీరు రెంట నిడిన । వానియందం
బులో దిగిచేసియయిన చాల। వానిగలదని రెట్టడు బూనిపలికె॥ చ॥ పనివడి వాన
కై నరుడు ప్రశ్న రెయొనర్పగ బక్షి యున్న నో। చను నొయ్యటంచు నున్న తరుశాఖను
నుండిన వామభాగము । దెనయుగ జేష జేసిన మహీజము దాపటి కేగినం గనుం।
గొనను రిగుడ్లనైన మరి కుంభిని రెట్టడు వాన లేదనె॥ మ॥ స్థిరసౌభాగ్యనిదా
నగా సజిలిరాధేయాంబర స్పర్థితే । చరగీర్వాణమణీ ఘృణాఘనఘనత్ప్రత్రక్రి
యాదక్ష । క్షరిపుర్దీక్షితకీర్తిహార మహిమాత్మీస్థైక సంపన్నవి । స్ఫురద్దై
ర్యాధికళాదురంధర ధరాపుత్రీకసేనాక్రియా॥ మాలిని॥ మృగపతినిభశౌర్యా
మేదినీచక్రధుర్యా । నగధరనుతిశీలానందితార్థిసుఖేలా । దిగధిప సదృశౌ
జాధీరతా హాన్య రాజా। సుగుణగణకలాపా సూర్యవంశ ప్రదీపా॥ గద్య॥ ఇది
శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరకృపాలబ్ధసారసారత్వధుర్యాయలు రాజవంశసం
భవాయ్యలాఖ్యకవిద్వయప్రణీతంబగు రెట్టమతశాస్త్రంబునందు ప్రథమా
శ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

రెట్టమతశాస్త్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీమదహోబిలనృహరి। స్వామిదయాలబ్ధనిత్య సామ్రాజ్యరమా।
ధామనిరంతరజయవి। ఖ్యాతమలకొండ్రాజ వేంకటాద్రి నరేంద్రా॥

ప్రజాప్రశ్న లక్షణము.

క॥ ఫలులయిన ఫలము లయినను । బరువడినక్షతలనయిన లట్టుకన
గుచుక్ । సరసులు వానకునడిగిన । విరివిగ వర్షంబుగురియు వేంకటనృపతీ॥

క॥ చరణద్వయంబుగరిమున । ధరియించుచునైనజలము దాటుచునయినన్।
సరసులు వానకునడిగిన। విరివిగవర్షంబుగురియు వేంకటనృపతీ॥ క॥ ధరగా
డుగుబట్టియయినను । సురచిరమగుగోడుగునీడజూచుచునయినన్ । సరసు
లువానకునడిగిన । విరివిగవర్షంబుగురియు వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ ముసుకుబెట్టు
కయుంచుకమునుగుదెఱచి । గడపదాటుచుగంకంబుగడుగునపుడు । వచ్చు
నేవానయనినను వసుధవృష్టి । గలుగుననియొక్కమతము వేంకటనరేంద్ర ॥
చ॥ జనులముదంబుసంఘటిలశాస్త్రవిధిజ్ఞుని వానవచ్చునా। యనుసమయం
బునన్ ఘటమునందొకడక్కడనీళ్లుజల్లుచున్ । న్ననుదడికోకిబిందుతతీనయ్యె
డవర్షమువచ్చునంద్రునని। ద్వినయకలాపలిమ్మఘన వేంకటభూప నృపాలశేఖ
రా॥ సీ॥ చక్కెరయయినను మక్కవతోడుత బచ్చనియాకైనపప్పులయిన।
శ్రీగంధమునుసరసీరుహంబయినను గాయలైననుమాంస ఖండమయిన। గ
రమొప్పుఫలముల గరములజరియించి కడువాంఛవానకు నడిగెనేని । వర్షం
బుగురియునవశ్యంబు మఱియునునలునొద్దనీలతక్షణములతోడ । నూరికినిబో
యియున్నట్టివారుమగుడి। వత్తురేయనియడిగినవారు వేగ । వత్తురనిపల్కు
దురుశాస్త్రవాదులెల్ల। విమలగుణసాంద్రకొండ్రాజు వేంకటేంద్ర॥ చ॥ అన
లనమీర రాతిచరయామ్యదిశావలులంచునుండి యా।ననుమటు తెల్లజేసుకమ
నంబునభేదముపుట్టిగాబటం। బును వెనుజాఱమైచలత బొందగవానలువచ్చు
నేయనన్ । దనివిగవర్షముల్గురియు ధారుణి వేంకటరాజశేఖరా॥ క॥ మదు
వ్రనసీటంజెఱువున। గడువేడుకనిలిచినానుగలదేయనిన । న్జడిబట్టిగురియువర్ష
ము । విడున వేంకటనృపాల వినుతవిఫాల॥ గీ॥ కాల్వద్రున దాకిగొంచము
గాజలంబు । గలుగునెడనిల్చివర్షంబుగలదెయనిన । వసుధమీదనుదగుపాటి
వానవచ్చు। విక్రమోపేంద్రకొండ్రాజు వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ చెలమచేరువకొద్ది
జలమున్నతావున పాడిగానీళ్ళున్నవోడకలను। బచ్చనిమ్రాకులపజ్జలబొగ్గల
చెట్లచెంగటవాగుచెంతనిలిచి । పెదవులుదడువుచుభీతిమైవడుకుచు ద్వార
కొనివానలుదొడ్డగాగ।గలదా లేదో యని కాంక్షతోనడిగిన గురియువర్షము
కడుకొంచెముగను। దప్పదీమాట మేదినీతలమునందు । ననుచు రెట్టడువివరిన్చె
నతులమతిని। సరససల్లాపభానువంశప్రదీప । విబుధజనగణ్య వేంకటవిభువరే
ణ్య॥ ము॥ అటద్దైవజ్ఞునిజేరివానగలదేయంచున్ జను ల్వేడు వే । ళలనొక్కన్దను
నొక్కచోటగరవాలంబూనిఝుల్పించుచు । న్నలినంబాడవుజేయుచున్నవ
గుచున్నం బాయసాన్నంబుగుం। డలలోనింపుచునుండినన్దలతు వేడ్కవృష్టి
భూపాలకా॥ చ॥ తెలివొనగూడవానగలదేయనువేళలగొండఱచ్చటన్ । స
లిలముపుక్కిళించుతృషనన్జల మానిననీరుద్రొక్కనం । బొలుపుగబంకమట్టి
ననుమాత్రముచేయుచు నున్నవర్షముల్ । గలవునమృద్ధిగానుకవికల్పకవేం

కటరాజశేఖరా॥ చ॥ కలుగునే వానయంచునడుగఁ జనువేళ గజంబుకుక్షి
లో। సలిలముఁబీల్చితుండమున సారెకు మేదికిఁజల్లుచున్నఁగ । ప్పలుగుమిగూ
సినేని ప్రతిభాస్కరుఁడప్పుడె కశ్చిమంబునఁ। బొలిచినవర్షముల్ గురియునో
రసవేంకట రాజశేఖరా॥ చ॥ వలయునునిప్పులున్నముక వాఁడినతీఁగయుశీ
తలోల్క్వకం । బులుమఱియుప్పుకప్పురము బొగ్గులునాదిగ నెన్మిదింటిలో ।
పలనొకకైనహస్తమున గట్టుకవానలువచ్చు నేయనఁ । గలుగుదువృష్టి
యప్పుడవె గట్టిగరెట్టడు దిట్టడె మహిఁ॥

గర్భర్తు లక్షణము.

సీ॥ ఎండలుప్రబలుట యిలవిలుటయుసూర్య పరివేషమునబండి పాలిన
ట్టు। గర్జిలుటయుమఱిఘనముగానుఱుముట మంచుగాలియునుమ్మగించుట
యును। సన్నపువానయుజలియునునివిపదివివరింపవర్ష ధాతువులుమఱియు । స
ధికాతపమువాయు వహిమాంశుపరిదియు మేఘవిర్గోషంబు మెఱయుట
యును। ననగనివిపంచ ధాతువులండ్రుకొంద। అట్టిధాతువు లెరిగినవధికముగను।
వృష్టిగురియునుబహుసస్యవితతు లెల్ల । జాలఫలియించు వేంకటక్ష్మాతలేంద్ర॥
సీ॥ దినరాజమూలర్క్షమునకుపచ్చినయాదిగనుస త్తమంబైనదినమునందు । నె
న్నంగదొంబదియేడవదినమునబరివేషమెసగినబరగబదియు । మూడవవాసరం
బుననూటముప్పదియేడవదినమున నింద్రధనువు । దనరిసరిపదు నెన్మిదవవాడు
నూటెన్మిదవదివసంబునదవరుతళ్లుకు । గనిననలుబదియేడవదినమువాన। నూట
నలుబదియేడవనాట మొగులు । జెలగెనేనియుగర్భంబునిలుచుటకును। లక్షణం
బది వేంకటేశాతలేంద్ర॥ క॥ తగుమూలతారయాదిగ । మృగశిరయుందనుక
గర్భబుతువులగుసుదా। మృగశీర్షమ మొదలుగధర । నొగివానలువచ్చు వేంక
టోర్వీరమణా॥ సీ॥ పరికింపప్రథమగర్భర్తులగ్నంబునగ్రూరగ్రహంబులుగూడి
యున్న । నుదయించుచుండిననొసరజూచుచునున్న గుజభానులిరువురుగూడి
యున్న । దొలగకసవిమెచంద్రునిగూడియున్ననా వేళనుత్పాతమనగబడుమి।
నాడెగర్భమునరెండవభాగమనదగ్రహంబులుండినగర్భమలదియుండు । క్షణ
వమీఁఅద్వితీయభాగముననున్న । నరయనీమూడుభాగంబులందునున్న। బో
వుదదర్భమీఁక్రమంబున నెమెల్ల । దారకుఁజూడుమనె రెట్టమధన్యుడిలను॥ క॥ తర
ణిధనుర్మకరంబుల । జరియించిననడగియుందుజలపముమెఱపుఁ । హరిచావ
ముఁఱుముగలిగిన। విరివిగగర్భర్తునలరు వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ ఒనరుఘటమీనము
లకుశనియుండునపుడు। ధనదిశమారుతము మేఘములు మెఱపులు । గలుగునే
నియుగర్భర్తువలుయునంద్రు। వేంకటనృపాల సంతతవినయశీల॥ గీ॥ మేఘవృ
షభంబులనుబద్మమిత్రుఁడున్న । మెఱుపుపరివేషమును వానయుఱుమునింద్ర।
ధనువు మేఘంబుగలిగిసదగఫలించు। గర్భబుతువుర్విమీఁద వేంకటనృపాల॥ గీ॥
మిధునకర్కటములనుసమ్మిహిరుడున్న। వానగఁఱిసిన మఱిపునర్వసువునందు।

వర్షమెసగినబంటలుపఱలుమహిని। వేంకటనరేంద్రసత్కళావిజితచంద్ర॥ సీ॥ సిం
హకన్యలయందుశీతాంశుడున్నను వానలుగురియునువఱలుబంట । లరతులా
వృశ్చికములయందుసినుడున్న గొద్దిగవానలుగురియుచుండు । హీనంబులగు
బంటలెండుమిండపొలాలు తపసుండువృశ్చికధనువులందు । దనరంగనాదశధా
తుఘలుండిన గర్ణాటకముననగ్గలముపంట। సొందిదశ ధాతువులునిట్టుచూడగ
ర్భ । మమరిననుమూలతారకమూదిగాగ । నెఱసిమఱినూటతొంబదెనిమిది
దినముల। వృష్టిగురియునుగొండ్రాజువేంకటేంద్ర॥ గీ॥ తలచిచూడనట్టిదశ
ధాతువులును।గలిగినను గ్రహములు లేకయున్న । నాఱునెలలమీదనాఱునా
ళ్ళకువాన । గురియువేంకటాద్రినరవరేణ్య॥ క॥ ధరమార్గశీర్షమునం । దుష్ప
వానయుబౌషముననుహతాతపముల్ । వెరసినముందరవర్షము । గురియు
న్వేంకటనరేంద్ర గురునయసాంద్రా॥ సీ॥ అనమార్గశీర్షంబు నందాదిదిన
ముల వలవంక రేకలునింగయందు।నుండవావున్న నుఱుమును మేఘంబుమె
ఱపునుండినాడె మిహిరచంద్రుః। లఘుప్రకాశులై యలరిన గలుగుమీదట
వానసైన సమృద్ధిగాగ।నాకృష్ణపక్షమునందలిపాడ్యమి తెలిరేఖలునుమం
చిదీనినమరి । గురియుఃబంచమియాలోనగొప్పవాన । యయ్యమావాస్యసా
త్వికశాంకుడున్న। గలుగుముందట నాశ్లేషకార్తెయందు । వృష్టికొండ్రాజుతి
మ్మయవేంకటేంద్ర॥ క॥ భువిపౌషశుద్ధసప్తమి। బవనముమంచుఱుక బరుపబ
ర్విసవర్షం। బవిరళముగగురియుజుమీ । వివిధగతిం దిమ్మరాజవేంకటనృపతీ॥
గీ॥ బౌషమునరోహిణీజాలపరిధిగట్టి । ముందుగలిగినవాషాఢమాసమునను।
వృష్టిగురియునుధాత్రి సంతుష్టిగాగ । విభవదేవేంద్రకొండ్రాజు వేంకటేంద్ర॥
చ॥ పొలుపుగపౌష మాసమునబున్నమయాదిగ సప్తవాసరం । బులనలధా
తుపుర్వరిణముజ్వలలీలదనర్చు నేని భూ । వలయములోనమీదట నవశ్యము
వానలుగల్గియుండుబై । రులు ఫలియించుపొందగు సమృద్ధియుగల్గును వేంక
టాధిపా॥ గీ॥ పౌషమాసశుద్ధపౌర్ణమినాడుతే । సంజకడముమంచుసంఘటి
లిన । బంటగలుగుజాలపరగగర్ణాటభూ । బలిమి తిమ్మరాజువేంకటేంద్ర॥ గీ॥
పౌషబహుళాష్టమినిస్వాతిబరగువేళ । గర్జితము మించు మంచునుగలిగె నేని।
జెలగుమలనాటబంటలుగలుగుగాని । ఎనుముకొండ్రాజుతిమ్మయవేంకటేం
ద్ర॥ సీ॥ అలజ్యేష్టమాసంబు నందాదిదివసంబు మొదలుగాబదిదినంబులకు వా
న। గురిసిన కార్తెలగురియసినవర్షంబులొండెడుగురియకయుండెనేని। శ్యామ
వర్ణము నెఱ్ఱచాయయుమఱియును వరుస బాండవగౌరవర్ణముగను । గనుపట్టి
మేఘసంఘంబులునడిచిన జగతీసురుల్నృపుల్వాల నొచ్చి। శూద్రవృత్తిజరిం
తురుత్క్షోణిప్రజలు । సంతతంబునుమిగులగేశములచేత। భువినిబీడింపబడుదురు
పొసగజాలు।ననియెఱిగ్గుమపసలవిఖ్యాతలేంద్ర॥

మేఘ లక్షణము.

వ. మఱియు మేఘవర్ణంబయిన మేఘమండలంబు మధువర్ణంబై సకల హాంబులచేతనొత్తురు, నది నెత్తురుమండలంబనంబరగు, నట్టిమధువర్ణ మేఘంబు పంచదశయోజన విస్తీర్ణంబై యుండు నందు ద్రోణపరిమితవర్షంబుగలుగు కపిలంబగు మేఘవర్షంబు మరున్మండలంబనంబడు, నదిద్వాదశయోజనవిశాలంబయియుండు, నందును వాయువు ప్రధానంబయిన వర్షంబు సంభవించుననిగొందఱుబల్కుదురు. గర్భసమయంబున మేఘంబుమధువర్ణంబై యుండెనేనియన గ్రహాకృత్యంబు గలిగియుండెనేని ఖండవర్షంబగు గ్రహావక్రత్వంబులేనియెడ నామేఘంబు ద్రోణసుఖంబువర్షించు ద్రోణసంఖ్యయెట్టిదన బదిమాఱుమానికెయొక్క తూమును నానాల్గుద్రోణ బనంబడు, గ్రహాబలంబుగలిగెనేని వర్షంబుగురియు, రాజులేనిరాష్ట్రంబునంబోలె గ్రహాబలంబులేకున్నయెడల వర్షంబు గలుగనేరదు. మరియు మేఘ లక్షణం బెట్టిదనిన.

క॥ జలదము లేనుగవలెమఱి । నలుదిక్కులయందుమిగుల నల్లగనున్నన్ । బొలుపుగ వానలుగురియును । విలసత్ప్రతిభాకలాప వేంకటభూపా॥ క॥ మందగతి మొగులుమృగముల । యందంబున గురులరీతి నలమొయిలుండన్ । గ్రందుకొని మెలగువర్షం । బందముగావచ్చు వేంకటాధిపవర్యా॥ క॥ తళుకుతళుక్కనమెరయగ । నలగగనముగప్పు తెల్లనగు మేఘమిలా । స్థలిగలిగయువర్షించును । హరిబలకొండ్రాజ వేంకటాధిపతిలకా॥ చ॥ అమరగనిట్టినీలవిశదాంబుధరంబులలోమెఱుంగుతా । ప్రమువలవాననమ్మి విరిమాడ్కిరహించినయేని రాజమే.ఘములలోసంజ్ఞనొందియవిగంగయువింధ్యయుమేరుభూమివ । ర్షము గురియున్ ధరాస్థలి నిజంబిదితిమ్మయ వేంకటాధిపా॥ గీ॥ అగ్నివన్నెల మేఘంబు నందుగొప్ప మెఱుపుమెఱసిన మొగులుసమృద్ధిగాగ । వింధ్యమునసుండిగొత మి వెడలగలుగు। వృష్టికొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ చ॥ నలినమురీతినుండె దుఘనంబుగణింపగ విప్రజాతియుం । వలరగనెఱ్ఱనైన మొగులారయుక్షత్రియ జాతియంతయు । న్నలువగునట్టివారిదమునాలవజాతి యటంద్రుకోవిధుల్ ।బలరిపుభోగసంతతకృపానిధితిమ్మయ వేంకటాధిపా॥ గీ॥ వసుధవర్షించుపుష్కళావర్తకంబు । లనెడుజలదంబులద్భుతం బావహిల్ల।ఖండవర్షంబులితర మేఘములుగురియు । ధీరజనగణ్య వేంకటాధిపవరేణ్య॥ వ॥ మఱియు చామరంబుల చందంబున కొలంకుల యందంబున చిలువంబున మంచాంబులచందంబునకుంభికుంభంబు బాగుగ మొసళ్ళబోరను వెండికొండలరీతినిసింహాంబులభాతినిగోపురంబులగాపున చంద్రబింబంబులచొప్పునశృంగయెరవనంబులకరణీ దేవవిమానంబులసరణిగొడుగులపదువున కత్తులచాడ్పున రాక్షసులమాడ్కిని కుంజరంబులపోల్కిని వృషభంబుల విధంబునశంఖంబులసోయగంబున భాసిల్లు మేఘం

బువర్షించునదియునుంగాక॥ గీ॥ కాకినక్క కోతికాలినకొండకును। దేలుమోటు మాకుశూలమెలుగు। విడిచిపోయిననిండ్ల విడుపునమొగులున్న। వృష్టికొంచమనియెరెట్టడిలను॥ గీ॥ క్రొత్తగోరోజనంబింద్రగోపవురువు। కటికినెత్తురుయింగిలీకములవన్నె। నలరుమొగులున్నవానలేదనియురెట్ట। డఖలశాస్త్రవిదులెల్ల నభినుతింప॥ సీ॥ అరుణమేఘంబునవల్పమైయున్నట్టితుంపరవానయేపెంపులేదు। మెరుపుగాన్పింపంగి మేఘముల్గొండలమీద రేపునుమాపుమేయుచున్న। వర్షముల్గురియునువరుసతో వాయువ్యదిశయందు నీశాన్యదిక్కునందు। మేఘంబులున్నగ మెఱుపుతో నుండినగలుగును వృష్టియుగ్గలముగాగ। నెంచిచూడంగ ధాత్రిలోనిదివరాహ। మిహరమతమంద్రుకోవిదుల్మిహిరతేజ। దీరకొండల తిమ్మపార్థివకుమార। జన్యజయసాంద్రవేంకటక్ష్మాతలేంద్ర॥ గీ॥ భానుడుండంగ తూర్పున పశ్చిమమున। మెరసిననుపై డివన్నెగ మేఘమున్న। వానగురియునుధరణినవ్వారిగాగ। తిమ్మభూపాలవేంకటాద్రిక్షితీన్ద్ర॥ క॥ పెనుమట్టిమానురీతిని। గనుపట్టిన మొగులుమీద వాంచసవర్ణం। బొనరిన మేఘముదోచిన। వినువానయువచ్చుమిగుల వేంకటనృపతీ॥ వ॥ పూర్వాషాఢగ౧౬ద్రోణంబులుగురిసిన పంటలుగలుగు, అందు కడమమైనకడమయై యుండు.ఉత్తరాషాఢగ౨౧ద్రోణంబులుగురిసిన వరిపంటలుగలుగు. వెలిపైరులల్పంబులగు, చోరబాధలుగలుగు. శ్రవణనక్షత్రంబునమొదటనే ౧౮ద్రోణంబులుగురిసిన బ్రాహ్మణహానియగు. రాజన్యులకక్కడక్కడ నన్యోన్యకలహంబులు ఘటిల్లు, ౧౬ ద్రోణంబులు గురిసిన తటాకంబులకు భయంబు వాటిల్లు, శతతార ౧౮ద్రోణంబులు గురిసిన యావులకడుపులు మేలుగాబాలుపితురు, పునర్వసువున ౨౦ ద్రోణంబులు గురిసిన భూమికి సస్యంబులుచెలంగు, రోగంబులును గలహంబులును గలిగియుండు, పుష్యంబున ౧౭ ద్రోణంబులుగురిసిన భూనాథులకు వ్యాధులు సంభవించు, వసుధాలయంబు దుర్భిక్షరహితంబై యొప్పు, ఆశ్లేష ౧౬ద్రోణంబులుగురిసిన వ్యాకులత్వంబుఁబొందక ప్రజలుసంతసంబున బ్రవర్తిల్లుదురు, బలరిపుల్ప్రమోదంబునవర్ధిల్లుదురు, మఖ ౨౦ ద్రోణంబులుగురిసిన ప్రజలు భయరహితులై దేవపితృపూజాతత్పరులై చెలంగుదురు. పుబ్బ ౨౩ ద్రోణంబులుగురిసి జనులుసద్వినయసంపన్నులై జెలంగుదురు, ఉత్త౨౭ద్రోణంబులుగురిసిన భూభుజులును ప్రజలునుసుఖవసతిజీవింతురు, హస్త౧౬ద్రోణంబులుగురిసిన భూసురులురాజవరులుధర్మప్రవర్తులయి దేజరిల్లుచు రుచినధికంబుగా మారుతంబువీచినభయంబులుద్భవిల్లు, స్వాతి౧౦ద్రోణంబులుగురిసినభూప్రజలు సుకస్థితినుండుదురు, విశాఖ ౧౦ద్రోణంబులుగురిసిన భూసురులు రాజులు స్వధర్మప్రవర్తకులగుదురు, అనూరాధ౧౮ద్రోణంబులుగురిసిన రాజులచేరాజ్యంబు పాలింపబడు

యొప్పు, జ్యేష్ఠంబ ద్రోణంబులుగురిసిన చోరభయంబుగలిగి పంటలపరిమితం బయియుండు మరణంబు లగ్గలంబగు మూలంబ ద్రోణంబులుగురిసిన రాజులు దుర్జనులై తిరుగుదురు ప్రజలకాపదలొదవునని రెట్టండు నిశ్చయించె.

విద్యుల్లక్షణము.

సీ॥ పంచరత్నంబులమించుజూపట్లు నజనసంతతికి సంతసంబుగలుగు। యేనువన్నెలునుప్రత్యేకమై వెలసిన వాయువువిసరును వానయెసగ। యెఱ్ఱవిమెరుపయ్యె నేనివర్షమువచ్చు కలహంబుమిట్టు భూతలమునందు। అలనెఱ్ఱమెఱపులో నపగంజిచాయలు గనుపించవానలు గలుగుదలవ। దరిసనప్రామాట్కి ములుకపువ్వుమురీతి పున్నమబొడుము చందురునిలీల। మెరసెనేని యువానలు మిగులప్రబలు। భూజనంబుల పరితుష్టి బొందుసకల। గుణవిచక్షణరొప్పసద్గుణులకవని। విజివచకోరచంద్ర వేంకటనరేంద్రా॥ గీ॥ పొంగు తెంగునభసితంబు పోల్కిమెరపు।గానుపించినతడవుకు గలుగువాన। మిన్నునలమించినొత్తురువన్నెయయిన। కలహమాననెరెట్టనకవివరుండు॥ క॥ జ్వలనయమనిలిరుమదుదా। కలమెరసినవానలేదు పరవినిపరది। కుక్కలమెరుగు వానగురియును। విలసితమతితిమ్మరాజ వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ కపిలవర్ణంబుమెరుపును గాలివిసరు। నెక్కుడగుదెర్ర నొగపున నెండగాయు। తెలిమెరుంగు ననొరపౌను గలదువాన। వినుపసపుఛాయ మెరపున వేంకటేంద్ర॥

గర్జితలక్షణము.

ఉ॥ పారెదుబండ్లిమ్రోతగతి పందులుచెల్వుగరొప్పరీతివే। సారకగార్ధభంబరచుజాడనుగంటలనాదుకైవడిన్। వారకతోముకుండలరవంబుగతింస్తవితంబుపర్వినన్।ధారుణివానలేదనియె ధన్యుడు రెట్టడు ప్రాజ్ఞులెన్నగన్॥

ఇంద్రధనుర్లక్షణము.

సీ॥ వానకాలము సభాస్వంతుండుగ్రుంగిన వెన్నచీకటిపర్వు వేళయందు। వాయుదిక్కుననగ్నివర్షంబుతోనగబేధి చాపముగానుపించెనేని। యావర్ణముల నేసుధాంశుమండలమున్న మహామండలంబున మానవులును। క్షితినాథులునుకారుచిచ్చు వేగూలుదురద్భుతంబడరనాహారిథనుస్సు।పచ్చనయియున్నప్రజలకు బాధపుట్టు। తెల్లనయియున్నజెడుసర్వదేశములును।పూనియీకడుదాకకిమాన వెపుడు। నని యెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ గీ॥ పసుపుపచ్చయూకుపచ్చనల్పును దెల్పు। మెరుపుసన్నియలమహేంద్రచాప। ముండ మెుగులునటునున్న పంటలుగల్గు।వినుముతిమ్మరాజవేంకటేంద్ర॥క॥ హరిహయచాపమునిశియం।దరుదుగ నేదిక్కుదోచెనాదిక్కు ప్రజల్। వెరపుచెడిపోదురనియునుగురుతుగ రెట్టడుసమస్తకోవిదులెంచన్॥ క॥ చోరకొనిరాతిరివరుసము।గురియగపురుహోత్రధనువు కువలయబంధు। న్దరుణమగుమెరుపుద్యోచిన।ధరణి

ళులునొత్తుకనియెః తగ రెట్టడిలక॥ గీ॥ పగులువర్షింప మెరుపుజూపట్టియిం
ద్ర । ధనువు పశ్చిమమునసుండి దక్షిణాశ। ధనకదూర్పుననుండి యు త్తరపు
దిశకు । గదసిననుమేను ప్రజలకు వేంకటనరేంద్ర॥ పరివేష లక్షణము.
క॥ వా విరిజ్యేష్ఠాషాఢ । శ్రావణముల కొండువరుణుచక్కటిబొడమక। లేవ
నెవానలు రెట్టం।డీవసుధతిమూసమూర్యులెల్లరుపొగడక॥ ను॥ వెలయగసూ
ర్యచంద్రపరివేషములచ్చుపుపయిడిచాయల । బ్బలువగువానకాలమునబర్వి
తివర్షమువచ్చునింపుసాం। పనరగనన్యకాలముననైననుపుట్టునురాచకార్యము
లే।కలుషవిదూరతిమ్మమహీ కాంతుని వేంకటరాజ శేఖరుక॥క॥ఇనశశిపరివేషం
బులు। గవరహితములగుచువాన కాలములందుం।గనుపట్టిసకలలోచను।విను
వారలు లేవునిజము వేంకటనృపతీ॥ క॥ ప్రావృట్కాలములను మే । ఘావళితో
గూడశశికినహిమాంసునకుం।భావింపపరిధులుండిన । వేవేగమెవానగురియు
వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ వానతరినిచంద్రవనజబాంధవులకు । రెండుమూడుపరిదు
లుండెనేని। వానగల్గులెస్స వానలేకుండిన। నృపులునొత్తురనియె రెట్టగనుడు॥
ఉ॥ ఎంతయువానకాలమున హేళికిజుక్క లకెల్ల రేనికిం। వింతగరెండుమూడు
పరివేషములెద్దెసగానుపించినం । రంతులుగాంతిరాదిశధరావరులాపరుదుల్క
తప్రభా। వంతములయ్యెనేనిమఱివర్షము లేద నెరెట్టడిమ్మహీశ॥ సీ॥ వివరింప
శశిపవేషంబులోబృహస్పతియున్నను గొరగాదుబ్రాహ్మణులకు । సనిమిష
కులశత్రువాచార్యుడుండినవర్షంబుగురియునవశ్యముగను । గువలయాప్తునిత
నూభవుడున్న హానియగానర్భశ్రేణికినద్భుతముగ । నంగారకుండున్న నందండ
నరుదుగాధరణినివినుజగడాలుపుట్టు । చంద్రకిరణునినందనుడుండెనేని। పట్టభ
ద్రులనొత్తురుగట్టిగాను।వసుధలోనిదిగాదనవలదుపెద్ద।। లనియెరెట్టడుసకలవి
ద్యావిదుండు॥ క॥ హరిణాంకునిపరివేషం।బరుణంబయియుండనందు నర్కజకు
జులుక। గురుడువసించినప్రజలకు । నరుదగునాపదలుగల్గదనరెట్టడిలక॥ గీ॥
చంద్రుడస్తమించుసమయంబునందున। య్యరుణపరిధిలోన గురుడుకుజుడు।
శనియునుండినసీసార్వభౌములనొత్తు।రనియెరెట్టకవియుహర్ష మొదవ॥ క॥ హి
మకరుడుగ్రుంకపరివేషములోకుజుడున్న గాదుజగతికిశుక్రుం । డమరగనుండిన
బోయలు।సమయుదురనెరెట్టడఖిల శాస్త్రజ్ఞుడిలక॥ ప్రతిసూర్యలక్షణము.

సీ॥ ఊహింపసూర్యుండు నుత్తరదిశయందు ప్రతిబింబించెనేని వర్షంబ
గలుగు । నొగియామ్యదిక్కునసుదయించిననుగాలి ప్రబలంబుగావీనుబశ్చి
మమున।బొడమెనేనియువాన జడిబట్టికురియును వర్షంబెనొండుదురఖిలజను
లు।ప్రాగ్భాగమునకుజూపట్టినబహువృష్టి యొసగియుండునుభీతి హెచ్చుప్రజ
జకు।పద్మసంభాషితంబునబలుగునట్టి । శాస్త్రమిాక్షించియిటుబల్కె సరసు
లెన్న।కవితవాక్ప్రౌఢిరెట్టనకవివరుండు । విపులకారుణ్య వేంకటనృపవరేణ్య॥

చ॥ జ్వలనకృతాంతరాక్షస దిశాస్థలులంపవనంబువీనకే। వలమునులేవు
వర్షములువారుణ దిక్కుననల్పవానయా నలయితరాశలంగలుగునత్యధికం
బుగవానసిశ్చయం। బలఘుజయార్యతిమ్మనసుధాధిపవేంకట రాజశేఖరా॥
తోటకం॥ చరణానతశాత్రవశౌర్యగుణా। భరణాపరిపాలితబాంధవభూ। భర
ణాహితరేణ్యకృపానిధిధీ। కరుణాజనసత్కవిరాజనుతా॥ శా॥ స్వర్గామ్రప్రభు
నాహదంతిహరిగీర్వాణద్రుశాఖా స్తదా। వార్ధిగ్రాహల భృత్తుషాంశిఖరవ్యా
జోపకుందావళిస్పర్ధాభుప్రథమానకీర్తిబహుమాపంచాదితాజాడవే। గీదా
శ్రీవనితాసమాశ్రితలసద్గేహస్వభాచర్గళా॥ ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణం.

రెట్టమతశాస్త్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీయుపతీవరహోబలనాయకపాదాబ్జసేవనస్థితకీర్తి।
శ్రీయుతసముదంచితపుణ్యాయుతకొండ్రాజు వేంకటాద్రినరేంద్రా॥

బీజావాపన లక్షణము.

గీ॥ హస్తమృగశీర్షమఖలయందాధనిష్ఠ। రేవతీతారనుత్తరాత్రితయ మునను ధరణవిత్తినధాన్యముల్దగఫలించు। నిశ్చయంబిది వేంకటనృపవరేణ్య॥ గీ॥ యాషిపుష్యపునర్వసురోహిణులను। మహినివిత్తినవరియుచామయనునెద గు। నరయమూలర్క్షమునవిత్తినట్టిపయిరు। లన్నియుఫలించుననెరెట్టడధిక ముగను॥ సీ॥ అశ్వినిపుబ్బపూర్వాషాఢనార్ద్రపూర్వాభాద్రవిత్తిననలరుపత్తి। శతతారయందు విశాఖనువిత్తిన కందమూలేక్షువుల్లదుఫలించు। రహిమీర శ్రవణతారకయందుజల్లిన జెన్నంగివరిఫలసిద్ధిజెందు। దాంబూలవల్లియుత్తర యందువేసిన బ్రబలుచుండునపారవారముగను। కృత్తికనుహస్తతారను విత్తినట్టి సెనగవిలసిల్లుధరణినిజనులుదనియ। భరణివిత్తిన గోధుమల్ఫలితమ గును। తిమ్మభూపాలవేంకటాద్రిక్షితీంద్ర॥ గీ॥ సెనగపుబ్బనువిత్తినసమయు నన్ని। నార్ద్రవిత్తినదెవులుచె నణగిపోవు। చిత్తవిత్తినవేవేగజెరుచుమిడత। అనియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ జగతినిగోధుమల్మృగశీర్షతారనువి త్తినమృగములుదృప్తిదినును। జ్యేష్ఠలోవిత్తసిద్ధించచాపంటయుపండిన చోరు లపాలబడును। ప్రత్తియాశ్లేషలోవిత్తినవొకపాటిఫలమింతెకానివెగ్గలముగలు గ। దటుగాననక్షత్రమరియకవిత్తినపండినట్లనెయుండిబెండువోవు। శతభిష క్తారయందువిశాఖయందు। లగిసెమునుగలువిత్తిన నెగడనీక। బుర్వుబట్టును మిగులనద్భుతముగాగ। ననియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ క॥ క్రూరగ్రహం బులుండిన। తారలనుపరాగయుక్తతారలయందున్। గోరికవిత్తినధాన్యము। వారయనెవ్వియుఫలించదనరెట్టడిలన్॥ గీ॥ అరసిచూడంగపాపగ్రహంబులున్న

లగ్నమునవారువీక్షించులగ్నమునను । విత్తినను లెస్సగాదనెవివిధశాస్త్ర । ని
పుణుడైనట్టిరెట్టడునిశ్చయముగ॥గీ॥లగ్నముననైనశుక్రుడాలగ్నమునకు। సూ
టిగానస్తమంబగుచోటనైన। యున్నయెడవిత్తవచ్చును నుర్విలోన । నఖిల
ధాన్యంబులును వెంకటాద్రివర్య॥ క॥ ఎన్నగశశికేంద్రంబున । నున్ననుపాపగ్ర
హంబు లోగిమంచివిగా। కున్నను విత్తినధాన్యము। లన్నియు ఫలియించు
వేంకటాధిపతిలకా॥ సీ॥ ద్యుమణిచంద్రులుగూడియున్నలగ్నంబున నేమియు
విత్తరాదెంచిచూడ । క్షోణిపుత్రుడుగనుగొన్నలగ్నంబునవిత్తువేసినకారివేగ
పట్టు। లతరాహువీక్షించులగ్నంబునందున వేసినచీడయగావేగమునను। సైర
వహితుడులగ్నంబుననుండగ వేసినయనటులు వెలయజార। నొనరగనాచంద్ర
లగ్నంబు నుష్ణకరుడు । చూడవేసినప్రబలమగాచుండుబుధుడు । లగ్నమునను
న్నధరవిత్తినవియునెల్ల । ఫలముజెన్నొంద వెంకటక్షభువనతంస॥ క॥ దిననా
యకుడార్ద్రికు వచ్చినదినమును మొదలుగాక్షితితలమునవి। త్తినవన్నియు ఫ
లియించును । వినుమధితతియగాటజేసి వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ శ్రవణతారనుజల్లిన
రాజనంబు। స్వల్పఫలమగునార్ద్రిపుష్యములభరణి । యలపునర్వసురోహిణు
లందుమఖను। విత్తియుఫలించునెంతయు వేంకటేంద్రా॥ గీ॥ స్వాతిపూర్వత్ర
యంబున శశివసింప। బ్రత్తివిత్తినఫలియించు బహుళముగను । జ్యేష్ఠవిత్తి
ననుములు చెలగుపంట । నిజయనిస్తంద్రకొండ్రాజువేంకటేంద్ర। గీ॥ హస్త
నక్షత్రమున పెసలార్ద్రినువ్వు । లమర నరమూల తారకయందు కంది ।
తిరయనూరాధనూలువిత్తినఫలించు । వినుము వేంకటనృపవర్యవినుతశౌర్య॥
క॥అలయశ్వినందుసెనగలు।నలపూర్వాషాఢలోననలసందలుదా। దలవానగూ
డగవిత్తిన।ఫలియించును వేంకటాద్రిపార్థివతిలకా॥ క॥కోదినయుత్తరయందున।
నూరాధనుమూలరోహిణుల రేవతిలో। పైరులుబెట్టుటయుత్తమ। మారసిచూ
డంగవేంకటాద్రినృపాలా॥క॥మఱియుత్తరయునురోహిణి। వరుసననూరాధలం
త్యవరరుక్షమున।స్థిరజొన్నపైరుబెట్టుట । కరముత్తమనెనురెట్టకవివరుడధిపా॥
గీ॥అశ్వినిధనిష్ఠశతతారయాశ్రవణము। మఱిపునర్వసులెంచంగమధ్యమమును।
పృథ్విలోపలపైరులుబెట్టుటకును । నిజముకొండ్రాజు వేంకటనృపవరేణ్య॥ గీ॥
జ్యేష్ఠయువిశాఖకృత్తికచిత్తయార్ద్రి।భరణిపూర్వత్రయంబునబైరులిడుట।నరసి
చూడంగనిష్ఫలంబనగబరగు । వితతనయసాంద్రకొండ్రాజువేంకటేంద్ర॥గీ॥ మ
కరసింహావృషభమత్స్యమర్కటరాసు। లుత్తమంబుజొన్నకొగినిభామము । ను
న్నచంద్రసౌమ్యశుక్రులున్నుమంచి। విత్తసమునకుర్వి వేంకటేంద్రా॥ వ॥ అది
యునుంగాకఛాయాపుత్రుండగుశనిమేషంబున వర్తింప వృషభంబున గురుడు
న్నయవసరంబునధనుర్మాసంబు మొదలుమాఖమాసపర్యంతంబుస్వాతిమూలా
నురాధలనుమకరమత్స్యకర్కటరాశినివిత్తినజొన్నలపారంబుగా ఫలించునని

రెట్టండునుడి వెనని చెప్పి॥గీ॥అరయతక్కినవతుఖ్రతమట్టిరాసు । లందులనుజొన్న వి త్తినయెనగమూడు। భాగములుయెత్తినై చెడుపరగనొక్క। భాగము ఫలించునసె రెట్టభోగివరుడు॥ సీ॥ తొలుతగంధాక్షత ధూపోపహారము ల్గొబ్బుజడ్డి గమునగొనగవలయు । హర్షంబుతోజొన్న లాదిగాధాన్యము ల్విత్తినఫలియించు వెలితిలేక । విత్తుచుండెడివేళ వేగపగ్గంబైనమోకులైనను వెనమురిసెనేని।యెద్దులురొప్పగనెద్దులుబడెనేని యలపంటరాచ కార్యములచేత । జెడునుమును యెద్దుబడినదోషంబువలన । జోరులకునైన యనువును జేరుగాని। తగులుహాకావుతమ్ములనదనముమీాద। ఘట్టిగాహానియనె రెట్టఘనుడుమహిని॥ రసవాడి॥ సీ॥విత్తపోయిన వేళవిలుపై డికంటెదావలరొప్పనిలిచినవలపటికిని । గాడిదెముంగిసకాకంబుపోయినతునకంబువామదిక్కునకుజనిన । జలధిపుణ్యాంగనల్సేసలుచల్లినముదమున వేదముల్జదువుచున్న । వి త్తెడునప్పుడువృషభంబు ఎడమగాజాలు బారినమఱిచాలుదిరిగి।వచ్చునో నెద్దులువలపలదిరిగియువచ్చిగీమును జేరవచ్చుతఱిని।ధాన్యంసంబుదిర్నవారిగాగను పైర। వశ్యంబుఫలియించు చక్కగాను। రెట్టకవివర్యుడీరీతిమట్టుదెలిసి। ఘట్టిగాబల్కెనిలలోనదిట్టడగుచు। సరసులెల్లనువినిచాలసంతసింప । యార్థికల్పకవర వేంకటాద్రివర్య॥ గీ॥ కవియుసౌమ్యుండునున్నలగ్నమునరవియు । వారలున్నట్టియానవాంశములనైన। ఇవ్వసుంధరిగలధాన్యమెద్దియైన। వి త్తినఫలించుకొండ్రాజువేంకటేంద్ర॥ చ॥ అమరగురుండు లగ్నమున నందువసింపగ విత్తుట ల్పతుర్థమందులమెలంగుపైరుతతిదప్పక యుండుట సప్తమంబునం । దమరగవేగినాపయిరులాయతపెట్టుట మంచిదెంతయుఁ । విమలగుణాఢ్యతిమ్మ పృథివీపతి వేంకటరాజశేఖరా॥ సీ॥ కోరిపండినపంటగోయబోయెడు వేళవలపంటగాకంబువచ్చిమఱియు । బట్టువట్టువరత భాగంబునందునచేష్టలుగావింపజేసికట్టు । మేటి యేనుంగులుమించుటద్దంబులునవటికంబంబులునట్లుపూర్ణ । కలశంబులునువన్నెగట్టినకోకలువీక్షిస్పధాన్యసువృద్ధిమఱియు నట్టిధాన్యంబులలరుటలంత లేక । ఇల్లుజేరునుకాపులకింపుమీాఱ। రసికమందారపెదతిమ్మరాట్కుమార । వెంకటక్ష్మాపసర్వదిగ్విపతభూపా॥ గీ॥ పయిరుగోయబోవపాటించవిధవకు । దేలునగ్నికసువుతెలకజాతి । వారిజూచిరేని వారికినాపంట । దక్కదనియె రెట్టడుక్కులలర॥

అర్ఘలక్షణము.

సీ॥ భావించిచూడయమావాస్యయందింద్రధనువు వానయు కర్జితంబుమెరుపు। గాలియుమొదలుగాగలదశధాతువు ల్మఱియునుపరివేషమండలమున।నల్లనిరేఖలునలువొందనుండినయగ్గువగుగురుధాన్యంబుమిగుల। వరుసచెప్పినగురుతులాదినమునగాకతక్కినవాడు గలిగియున్న । విస్మయంబావహీనుర్వీతలమున । దామరముసంభవించు దృఢంబుగాను । ననియు రెట్టడుసకల

విద్యావిమంతు। వినుముకొండ్రాజతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ క్రమముతో చై
త్రమాసముననమావాస్య పద్మమిత్రుడువృషభప్రవేశ। మునునొందనాగురు
తులునుండెనావెసపరువడిలెస్సగఫలము జెందు। కందమూలాదులుగలుగునా
నెలలోనధారుణిదరుగదుధరనుమఱియు। వైశాఖముననమావాస్యనురవిమి
థునము జేరనట్టిచిహ్నములుగల్గ। కొలుచులవణాదు దిరసవర్గములదఱిగి।
యమ్మషాణ్మాసపర్యంతమున్నతముగ। నుర్విలోపల రత్నాకరునిమతంబు।
వినుముకొండ్రాజతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ గీ॥ వరుస జ్యేష్ఠంబునందమావాస్య
నట్టిచిహ్నములుగల్గియున్ననీక్షితినిధాన్య। చయముకడునగ్గనయియుండుజను
లుచెలగ।వినుముకొండ్రాజతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ ఆషాఢమాసంబునంద
మావాస్యనుదెలియనాగురుతులేగలిగియున్న। ఘృతముతేనియనూనెశ్రీగం
ధమును మొదలైనవస్తువులునాదినమునందు। గొనిదాచనరువదిదినములనాటి
కినినుమడిలాభమౌనిన్నెచూడ। శ్రావణమాసంబు జంద్రభానులుగూడబూ
ర్వోక్తచిహ్నముల్పొసగియున్న।నాదినములందుసశ్వముల్మదగజములు పైడివెం
డియుమరకతప్రభృతిమణులు। గొనగమఱియైదు నెలలకునినుమడిగను। లాభ
మొసగును వేంకటరాజచంద్ర॥ సీ॥ భాద్రపదంబునబరగు నమావాస్యనాచి
హ్నములుగలనాటిదినము।జొన్నలులోహముల్లోకతో గొనిదాచమాసత్రయం
బునమడుగురెట్టి। యాశ్వీజమాసంబునందమావాస్యను మునుపటిగురుతులు
మొనసియున్న। నూలును మాణిక్యములును కంబళ్లుకుంకుమ కుసుంబపువ్వు
ల్గొనిననెలకు। లాభమినుమడిసేయవోలాభనిరతు। డగుచుశ్రీసూర్యనారా
యణాంఘ్రిపద్మ। వందనాసక్తుడగురెట్టడందముగను। వినుముకొండ్రాజతిమ్మ
య వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ అరయకార్తీక యమావాస్యరాశిమశ్చికవృశ్చికగ్రహ
రాజువచ్చి।యుండగతొలిగు ర్తులొగిగల్గియుండిన శ్రీగంధమూలాదిబృందము
లను। గురియైనరత్నముల్ గొనినమాసత్రయమునకవిఫలియించు నినుమడి
గను। రహిమించుమార్గశీర్షమ్మునమావాస్య కినుడుధనూరాశికేగుదేర।
నట్టిగురుతులుగనుపింప నట్టియపుడు। శంకుపగడంబుముత్యము ల్కుంకుమ
యును। గొనినషాణ్మాసమునకిందుకినుమడిగను। గలదులాభంబువినుము వేంక
టనృపాల॥ సీ॥ పౌషమాసంబునబఱగునమావాస్యమకరంబునైనకుంభమున
నయిన। దినరాజుచేరంగమునుపటిగురుతులుగనిపించధాన్యలోహనికరంబు।
గొనిరెండునెలలకమ్మినను నినుమడిలాభ మౌనెంచిచూడంగ మాఘమాస।
మునసమావాస్యమీనము జెందనినుడుతొల్లిటిచిహ్నములులెస్సదోచెనేని। కం
దమూలములునుమానికములు వినుము। ననుములునురసచయములునప్పుడు
కొనిన। యారునెలలకునమ్మినయందువలన। వినుముమ్మడిధనమగు వేంకటేం
ద్ర॥ సీ॥ పొలుపొందుఫాల్గుణంబుననమావాస్యనాడలతొంటిగురుతులుమల

రెసేని । * దవనంబుగొనిమఱిదగ నాల్గు నెలలున్న మీఁదనమ్మినలాభ మినుమడి
యగు। నయ్యమావాస్యయునందు పాపగ్రహములువచ్చినను దారణలుఁ గొడ
వగు । నందుశుభగ్రహం బలరంగనున్నను నెరిగొల్చినగ్గునా నిక్కముగను।
నయ్యమావాస్య ముప్పది దినంబులనైన మంచిది ముప్పదియహములకును।
దక్కువైయున్న గాదదిధారుణికిని। మించియుండినశుభమగు మేటిప్రజకు। నని
యెరెట్టడుసకలవిద్యావిభుండు। వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥
పున్నమరాత్రిసన్నపుటురుమునుతుంపరవానయుధూమ్రవర్ణ। మగుపరివేషం
బునంధకారముగప్పిపొగబొలినట్లున్న మొగులలోన। నాడాడ రెండునునొండు
చుక్కలుగానబలభేదిచాపంబునలుగడలను। మెరుపులుగలిగిన మేదినిధారణ
ల్జాలంగగల్గునచ్చైత్రశుద్ధ।పున్నమరాత్రినాచిహ్నములల్గినధాన్యంబుప్రత్తియు
దాచవలయు। నెసగనాల్గవ నెలకమ్మనినుమడించు।నని యెరెట్టడుదిట్టడై నాడె
ముగను।సరసులకువారకానననాటివినుము। వేంకటక్ష్మాతలేంద్రభూమినుత
కీర్తి॥ సీ॥ పొందుగవైశాఖపున్నమరాత్రిరిగుర్తులుండినబత్తికుసుమపెసలు।కరి
మళ్ద్రవ్యముల్బహుళంబుగాగొని యెనిమిది నెలలకమ్మినఫలంబు। లష్టగుణం
బగునట జ్యేష్టమాసపుపూర్ణమనాడు నాపోల్కియుండ । గొనికొల్వు నాల్గు
గాదనగు నెలలకుసమ్మ లాభమిన్మడియగు రాచకార్య। ములు గలుగుసరియు
నాషాఢపూర్ణమాస్య । గురుతుగల్గినరాగులుగోధుమలును । యవలుగొని
యున్న త్రిగుణమానందుఫలము। నాల్గు నెలలకు వేంకటనరవరేణ్య॥ సీ॥ శ్రావ
ణపూర్ణిమరాత్రినాగురుతులు గలిగినదైలాబుకందమూల। ఫలములుకొని
యున్న నెలనాటికిలనొక పాటిఫలములుగల్గు భాద్రపదము। నందుపున్నమ
తేయి యాగుర్తులునుగల్గకైదువుల్సినంబుగంధకంబు । ముత్తియంబులుబాణ
ములుతుపాకులు పెటులుప్పుధాన్యముగొనియుండబిదప। మెఱసియెనిమిది
నెలలకమ్మిననష్ట। గుణములాభంబుగల్గునిక్కమముచూడు। భానువంశప్ర
దీపశుంభత్ప్రతాప।విశ్వముకొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ ఆశ్వీజమా
సంబునందుబున్నమతేయి నాగురుతులుగల్గునాడు దేవ । గోధుమల్వరిగెలు
కొఱ్ఱలు నెయ్యిసిగొను నాల్గు నెలకమ్మనమువ్రుగాను। బరగగనైదుపాళ్లరయులా
భముగల్గు రెట్టమతంబిది గట్టిగాను । కార్తీకపున్నమి కడు వేడ్కరజనినిమును
పటిగురుతులుగనుటవేగ । విల్లునంబువకంబళ్లునలరువరుల । కొలుచుబగ
డంబుసౌవర్ణములనుగొనిన।నారు నెలలకునమ్మిన నైదుపాళ్లు।లాభ మొనగూడు
తిమ్మభూరాట్కుమార॥ సీ॥ చెలువుమీఱగమార్గశీర్ష పౌర్ణమియందె దొలు
తటిగురుతులుగలిగియున్న । చక్కెరతేనెయాజ్యముశొంఠిగొనినాల్గు నెలలక
మ్మినజాలఫలముగలుగు। పౌషపౌర్ణమిమునుపటిగురుతులున్నను క్రమముకంబు

* దవనమనఁగా ధాన్యవిశేషము.

లభినికుంకుమయుతగర । మగుదైనవన్నెలుపరిమళ ద్రవ్యముల్గొనినమాసత్ర
యంబునకునైదు । పాళ్ళులాభంబుచేకూరుపరగమాఘ । పౌర్ణమావాస్యనా
చిహ్నములునుగలుగ। గొలుచురసవర్గములుగొన్న నెలలుమూట। నధికఫల
మగు శ్రీవేంకటాద్రిభూప॥ చ॥ పనివడితొంటిచిహ్నములు ఫాల్గుణపున్నమ
యంపురాతిరిం। గనుబడియున్నగంధకముకంచు ఫలంబులుకన్దమూలముల్ ।
గొనియుట సప్తమాసమునకుం గ్రయమిచ్చిన లాభమొప్పగా । నినుమడి
యౌనుతిమ్మధరణీశ్వర వేంకటరాజశేఖరా॥సీ॥రాజిల్లునలమీనరాశిపున్నమ
నాడుయేడుగ్రహంబులుగూడెనేని। ప్రజలకుహానియౌద్విజరాజు నాశుభగ్ర
హములుజూచినగల్గుశుభము । ధాగణహెచ్చు క్రూరగ్రహంబులు గనుగొ
న్నధరయధికంబుదఱుగుభువిని । నొక్కమఱిమీఁదిగానుపున్నమమున్పదిదివసం
బులైననుదృఢముగాగ । సమముధారణనొక్కఘస్రంబుకొరత। యయినధా
రణమరితక్కువగునునొక్క। దినమధికమైనధారణఘనముగాగ । నగ్గువౌనని
రెట్టనయ్యార్యసుతుఁడు॥

గ్రహణలక్షణము.

సీ॥ ఉత్తరాషాఢయునుత్తరాభాద్రయుహస్తపుసర్వసునశ్వినులును।
చిత్తనుత్తరయును జెలగినియ్యేడుతారలవాయుదిశనుండిగ్రహణమైన। నరుల
కుచిన్నవాండ్లకువ్యాధిగల్గును ధాన్యంబుదఱుగుయుద్ధంబులగును।కోపంబు
బహుళంబుగొంచవానయుతర్కించిచూడఁగధరణియందు । సరవినేజెప్పి
నట్టిదోషములలోన । నొక్కటైననుగలిగినసుర్వియందు। నత్యుదగ్రతపక్షత్ర
యమ్ములోన। ననియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ జ్యేష్ఠపూర్వాభాద్రకృ
త్తికభరణిపుష్యంబును మఖయు విశాఖయనెడు । నలసప్తతారలనాగ్నేయ
మందునగ్రహణమైననుశిశుప్రకరములకు । వ్యాధులువోడముధాన్యంబులుద
ఱుగునుజాళ్ళవానయునెండరాచబాధ।ఘనమగువర్షంబుగలుగు కేవలమును
గురియకుండునువృష్టిగువలయమున। సరవినేజెప్పినట్టిదోషములలోన।ననియె
రెట్టడువేంకటావనినరేంద్ర॥ సీ॥ స్వాతిపూర్వాషాఢశతతారయాశ్లేషయార్ద్రి
రేవతిపుబ్బలనెడుసప్తనక్షత్రములయందు నైఋతిదిశనుండిగ్రహణమైననుశి
శుప్రకరములకుహానియాగోపంబులలరుదీర్పయిరెండిసోవునసూరాధశ్రవణ
ములను । నభిజిద్ధనిష్ఠయుమృగశీర్షమూలరోహిణులనగా భువివెలయునట్టి ।
యేడునక్షత్రములయందు నెంచిచూడ। కడగియీశాన్యదిశనుండి గ్రహణమై
న। క్షోణిప్రజలకునెంతయుశుభముదనరు। ననియె రెట్టడు సకలవిద్యావిధుండు॥

ఆకస్మికలక్షణము.

గీ॥ చైత్రమునజ్యేష్ఠఫాల్గుణ శ్రవణములను । నర్కసోమోపరాగంబులై
నరుజలు।భూభ్రమణమద్భుతంబులుపుట్టుధరణి । నాయకులునొత్తురనెరెట్టన
ప్రభుండు॥ క॥ఒకమాసంబునసోమది।నకర గ్రహణంబులైననగుజగడంబుల్ ।

సకలనృపులునొత్తురుపా। యకశోణితనదులుపారున నెరెట్టడిలక॥ సీ॥శిశువులు
ముదముగా జెరువులుగట్టినవట్టిగుంటను దేమబుట్టె నేని। గుడకుంభమునునుప్పు
కడవ ద్రవించిన శిఖయాడుచును గూత జేసె నేని। చీమలగమిగుడ్లతో మిట్టలె
క్కినఁ గకుబంతముల మంచుగప్పె నేని। మేఘంబుజలములమీద కుండలదొం
తులొండొండ బెట్టినట్లుండె నేని। కూడియందందదూనిమలాడె నేని। యంబు
ఘటముర్వియిడజారమ్మనియె నేని। గలుగుబహువృష్టి యాకస్మికంబుగాగ। ది
మ్మభూపాల వేంకటాద్రిక్షితీంద్ర॥ వ॥ మఱియు నెప్పుడుతప్పక పట్టెడుపట్టెసం
బు రేపకడబట్టిజూచినదుప్పుబట్టి యుండినను శునకంబులు గృహంబులమీద
నునదీతటాకమధ్యంబులయందునుగూతలు పెట్టినను అడవీగెలుపశువులుదరిమి
తరిమిగరచినను నోగిరంబు వేగిరంబ బాగుదప్పినను పిచ్చుకలు మొదలగుపు
లుగులబలగంబులు పచ్చికె విచ్చలవిడి మేయుచున్నను పొడిమట్టిలో జంట
గూడిపొరలినను శుకనికరంబులు సుఖకరంబులగు తమతమగూళ్ళువిడిచి యా
కసంబున కెగసినను కాకులాకసంబున కెగరినను మిన్నుజూచినను ఱెక్కలార్చి
నను పిల్లులుల్లంబున నుల్లడికొని ముల్లంబున నేలమూర్కొనుచు బుస్సుబు
స్సురనినను నల్లనియీగెలు మ్రోతతో తోపులగట్టున నీటిపై మ్రోగినను
పుడమినడుమబుడబుడబొంగినను భుజగవ్రజంబులు కుంజపుంటంబుల నెక్కి
నను గొఱియకదుపులం తమస్థలంబుననుండి మిట్టకెక్కినను జలంబులనుండి
మత్స్యంబులు బైటపడినను బడినజలచరంబులు చవిచెడినను మృగప్రకరం
బులు తలలువంచికూతలిడినను శరీరంబులు గదలించుచుండినను మాపటివేళ
తేలు సక్క యిత్రిపాము వూసరవెల్లి బల్లి మొదలగునవి పులివలెగూర్చుం
డినను శరీరంబుగదలించినను ఆకులుదిననిమ్మృగంబు లాకులుదినుచు తమతమ
నెలవులనిల్చినను పక్షులుసమీపంబుననున్నగ్రుడ్లు మిట్టలబెట్టినను వర్షంబు
గలదని రెట్టడునిశ్చయించి చెప్పె॥ చ॥ జనపతి వానకై కడువిచారము నొందగ
నీరుకోళ్ళుగొబ్బున దివినుండియచ్చటను భూమికి వ్రాలిన మారుతంబుక్ర।
న్ననధర మ్రోవగా విసరినం గురియుం బహువృష్టి తుష్టిగా। వనధిగభీరతిమ్మ
నృపవర్యుని వేంకటరాజశేఖరా॥ క॥ ధరణీచక్రంబదగగ। నురుముచువీచినను
ప్రజలకొదువునరోగో। త్కరములు దుర్భిక్షాదులు। కరమరుదుగనసియె రెట్ట
కందర్పుడిలక॥ సీ॥ పరగగా త్రైలయాదు పగలువర్షింపంగ రాత్రులనధికవర్షం
బుగలిగి: వివరింపనాకా త్రై వెడలిపోయెడు తొలినాటిదినంబున సరులుజాడ।
సర్కమండలమెల్లనయిపరివేషంబు గట్టినట్లుండినగమలహితుని। కలములప్పు
డువానకాళ్ళచందంబునగనుపించినను నిక్కవంబుగాను। ధారుణీనాయకులకు
తథ్యంబుగాగ। నఖిలదిక్కులయందును నా త్రియుడవు। పంటవలతిక్రేవేగదుఃపం
టలెసగు। గాడకీర్తిప్రతాప వేంకటమహీశ॥ గీ॥ గొప్పవడగండ్లుబడగ నెక్కు

డుగనపుడె । గాలివిసరంగ బిడుగులు నేలఁ బ్రాలు । గ్రూరముగ రక్తవర్షంబు గురిసె నేని । పుట్టు దుర్భిక్షదశ యనె రెట్టడిలను॥ క॥ అరుణోదయమున వర్షము। గురియగ కడు నెట్టనైన క్రొమ్మొయిలుగ సరం । బొరిపొరిపిడుగులు వ్రాలిన। ధరణీశులు నొత్తునని యెవా రెట్టడిలర॥ మ॥ అహితాగస్త్యచయాగ్నికీలనయ రేఖాచార్యపరంశాశస । త్యహరిశ్చంద్ర కటాక్షసంగత దయాత్రాణార్థిజాలారిశా । నహరీదంతరకీర్తిచందనస రేశ శ్రేష్ఠయత్యంతధ । వ్యహరిధ్యానగరిష్ఠహృన్నళినదానత్రాత్ర తేజోనిధీ॥ పంచచామరం॥ క్షమాధృతక్షమామహాభుజాపరాక్రమక్రమా । కుమారకల్పదానకల్పకుంభినీశ పావసం । గ్రమావధూమణీకుమారతంసకాంతిపంకజా । హితాసమానకౌరనాథినాధస త్పతీశ్వరా॥

గద్య॥ ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరకృపాలబ్ధసాంసారత్వధుర్యాయ్యలరాజవంశసంభ వాయ్యలాఖ్య భాస్కరాఖ్య కవిద్వయప్రణీతం బగు రెట్టమతశాస్త్రంబునందు తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

రెట్టమతశాస్త్రము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీవిమలతారహారోంబల । దేవకథావర్ణనైకదిగరిమధన దీ। పావనగుణభూషణభ। ద్రావహ కొండ్రాజు వేంకటాద్రినరేంద్రా॥

గ్రహచార లక్షణము.

సీ॥ ఒకరాశి నెలయుండు నొప్పుగా సూర్యుండు బుధభార్గవు ల్మఱిభూమిజుండు। నెలమీద నరయుండు నిర్జరాచార్యుండు పదిరెండు నెలలుండు భానుజుండు। ముప్పదినెలలుండు మొగి రాహు కేతువు లిరువది నెలలుండు హిమకరుండు । తర్కింపనటదినద్వయమును పది హేను గడియలు జగతిప్రఖ్యాతము గను। క్రమముతోడుత గ్రహముల గతులు దెలిసి । తెలుపవలయును శుభములు ధీరవరులు। జన్య నిశ్శంక జగదభిశాసనాంక । ప్రాభవోపేంద్ర కొండ్రాజుపార్థివేంద్ర॥ క॥ హిమభూధరంబు మొదలుగ । విమలస్థితిమించు జాహ్నవీనదిదనుకా। నమృతాంశుతనయక్షేత్రము। విమలాభేద్యప్రతాప వేంకటభూపా॥ క॥ అలవింధ్యశిఖరియాదిగ। కలుషప్రజరహితమైన గౌతమిదనుకా। దలపగ శుక్లక్షేత్రము। యలఘుబలాటోప వేంకటాద్రిమహీపా॥ క॥ గురుతుగ దురితోత్కరసంత।హారమగు నాపరమగన్గయాదిగ లంకా । పురిదను కకుజక్షేత్రము । హారిభక్తివిశాల వేంకటాద్రినృపాల॥ క॥ ఒకరాశి నిశనియుంగా । రకులుండిన కరువు వదోచు రాజుల జుదగం। బ్రకటంబగు బహుకలహము । అకలంకగుణాఢ్య వేంకటాద్రిమభూపా॥ గీ॥ కడిగి యొక్కరాశి గ్రహములు మూడున్ను । రాజులకును నాల్గు గ్రహములు

న్న । భూసురులకుగీడుబుట్టును నిశ్చయ । మనియె రెట్టడార్యులభినుతింప॥ క॥ ధ్రువముగనొక రాశినిరా। హువుతోడుతనై దుగ్రహములుండినవానల్ । భువి లేక జెడునుబ్రజయనె।గవిజనసనుతుడై న రెట్టకందర్పుడిలన్॥ క॥ గురుడుబుధుడొక్కరాశిని । స్థిరముగనుండినను వసుమతీస్థలివానల్ । పరిపూర్ణంబుగగురియును।హరిసేవాధుర్య వేంకటాధిపవర్యా॥ సీ॥ ఇనుడుమున్నుబుధుండు వెనుకనునడుమనుకవియున్న మహియంబు గలుగదంద్రుడు । హరిదశ్వముందటనంగారకుండై నశశియయినసడచినక్షేమమగును । నుర్విజశశిగురులొక రాశినుండిన దివసంబుమూడేండ్లదనక దరుగు । కుజజావ్యశనిబుధగురునొకచోటున్న రోహిణియాదునాలోహితాంగు। డరయవక్రించియుండిననగునువరవు । మరియుబాముండుదేవతా మహాత్మ్యుడొక్క। రాశినుండినకరువ్రుసురణములొదవు । దప్పదిదియనె రెట్టకందర్పుడిలను॥క॥ గురుభౌములనడుమశనై । శ్చరుడుండినహానిమత్ప్రజాళికికుజుడా। గురుభృగులనడుమనుండిన । నరుదగుక్షేమంబువచ్చుననె రెట్టడిలన్॥క॥ దినకరభౌములనడుమను। శనులుండిననరులు వేగసమయుదురుధరా। జనులెల్లనిక్కువంబిది। యనియెను రెట్టనకవీంద్రుడార్యులువొగడన్॥ గీ॥భరణిన స్తమించభౌముడుండగ రాహు।వనితగూడె నేనియధికముగను। క్షామబాధవచ్చుభూమిపై యనియెను।షట్టభద్రుడెన్న రెట్టఘనుడు॥ క॥ గురుశనులొకచోనుండిన । నరుదుగసంవత్సరత్రయముదనుకగడుం। దెరువులుచెడుపనులణగును।ధరణీస్థలిననియె రెట్టధన్యుడు వేడ్కన్॥ గీ॥ మున్నుచంద్రుడతని వెన్ననగురుభార్గ।వులును వెనుకరవియుపొలుపుమిగుల । నున్న్డ రేనిభూమి మెండుగావానలు।గురియుసనియె రెట్టకోవిదుండు॥ గీ॥ శుక్రుడీశునకెదురయినచోటుగాక। నర్కజునిగూడియెచ్చటనైననున్న । జాలగురియునువర్షంబుమేరభువిని। వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥క॥రాత్రించరగురుచంద్రులు । మిత్రక్షేత్రములనున్న మిగులశుభంబా । ధాత్రీజనులకువైభవ।వృత్తాహీణతిమ్మరాజ వేంకటనృపతీ॥ గీ॥గురుభృగుశశాంకులొక్కటగూడియున్న । ధరణిసుతదైత్యగురులుముందటను దేవ। మంత్రినడిచినగలదు సమ్యగ్వృష్టి । విమలగుణసాంద్రతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ శనిమున్నుగాసురాచార్యుండు నడచినప్రబలకునాయెడుభయముగల్గు। సురగురుశనికుజుల్ జూచినరొండొరుజగములోపలగడుసారమైన। హిమగిరి సేతుమధ్యమునగల్గిననృపులు యోధులునొత్తురపరిమితముగ । గురుశనిశుక్రులుగూడియుండినమతిగగ్గయాదిగమంచుగట్టుదనుక।స్ఫోటకంబులు మొదలగు భూరిరోగ। పుంజములచేతభూమినిబుట్టిజనులు। నమయుదురటంచుజెప్పెనిశ్చయముగాగ । తజ్ఞుడయినట్టి రెట్టకందర్పుదుర్వి॥ క॥ దైతేయగురుడుబుధుడును। స్వాతిస్థితులైనయపుడువానలుగురియుం । శీతాంశుడుతోజనను। ర్వీతలమునవానగురియు వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ హేవిళంబి

వత్సరముననినసుతుడును। కుంభముననుండగాసురగురుడుసింహ । రాశినుండి
ననొకపాలుప్రజలునిలిచి । గిట్టుదురుమూడుపాళ్ళని రెట్టడనియె॥ చ॥ శ్రీతిపరి
ధావివర్షమున సింహమునం శనియుండగా బృహ । స్పతియలవృశ్చికంబునను
భాగుగనుండినకృష్ణవేణిని । గ్గతజలయారుజా ర్తినిధరాప్రజనొచ్చును జోర
బాధయుర్ । సతతముగల్గియుండునునిజంబనె రెట్టడువిస్మయంబుగర్॥ చ॥ న
లువుగక్రోధివర్షముననాశని మీనమునన్వసింపగా। నలమరికన్యకంగురుడు వ
చ్చినదస్కరరోగబాధలం । నలుగుదురుర్విలోజనులునర్మదనుండిసురాద్రిదా
కవె।గ్గలమగుక్షామమానని యెగట్టిగ రెట్టనధారుణీస్థలిర్॥ చ॥ అనిమిష రాజ
మంత్రిప్రభవాబ్దమునందునగన్యయుండగా । వినజుడుగూడె నేనిగణియింపగన
ర్మదవద్దనుండిశ్రీ తనగముదాకవాన యొకతావునలేక ధరాతలంబు లీ॥గ్లొను
కడువింతగానని యెలోకులు మెచ్చగ రెట్టడిమ్మనర్॥ గీ॥ అరయనక్షత్రరాసు
లయందునొకట। నమరగురునకుశనిస ప్తమునను నైన। ఎనిమిదింటను నైననుం
డినను వృష్టి।గలుగునని యెను రెట్టడుఘనయశుండు॥ క॥ శనిరాహుసూర్యభూ
మిజు।లొనగగనొక రాశినున్న నుర్వివలయం।బునకలహంబును బుట్టును । వినుద
ప్పదుతిమ్మరాజువేంకటనృపతీ॥ క॥ రవిశీతకిరణగీష్పతి। కవిబుధులొకరొకరితా
వుకరుగుచునున్నం। భువిలేదుభయముజనులకు। బ్రవిమలయశ వేంకటాద్రిపా
ర్థివవర్యా॥గీ॥ చిత్తతారనుస్వాతినాశ్లేషలోన। నాదికడపటగురుడ స్తమించెనే
ని। నుదితుడగునేనికడున్యాయముడుగునుర్వి।నడరునన్యాయమనె రెట్టడఖలవి
దుడు॥ గీ॥ శనిస్వభావగతినజన్మింపగురుడువ। క్రించెనేనివంటమించబోకు।జగ
డమును దెవ్వుల్లునగు బెక్కునుర్విలో। ననియె రెట్టసుకవియార్యులెన్న॥క॥ అల
మోసుగపూచాయయు। వలనుగబుటమిడిసిన పసిడివన్నెయురీతిర్। వెలసికుజుం
డుదయించిన।విలసిల్లును వానజగతివేంకటనృపతీ॥ చ॥ అనువుగశీతభానుసుతు
డాశ్వయుజమాసమునందు కార్తికం।బుననుదయిన్చినందుజలు పోరులుక్షామము
వచ్చుడామరం । బునహృదయవ్యథల్గలుగుభూప్రజనొచ్చునుగార్గ్యమౌనిసె।
ప్పినయదియామతంబని యెపెద్దలుమెచ్చగ రెట్టడిమ్మహిర్॥ గీ॥ శ్రావణాషా
ఢములయందు సౌరియుదయ। మందిననుక్షామమదరును వ్యాధులొదవు।నా
వులకుగీడుదోమరత్నాకరోక్త। ఘననుతంబనె రెట్టడహీనమతిని॥గీ॥ శ్రావణా
షాఢవైశాఖసమయములను । శీతకిరణునిపుత్రుండు సిరివహింప। నుదయ
మొన్దినశుభములుబొదలునంద్రు। గానసాహిత్యలోల వేంకటనృపాల॥ గీ॥సౌ
మ్యుడుదయించుతఱిపైడిచాయ కెంపు। చాయయుమ్మొ తపూచాయ చెలగిన
టుల।నున్నమంచిదెపై వర్ణ మెన్న నేది। గాదు ప్రజలకువి[illegible]గ వేంకటనృపా
ల॥క॥శతమఖదేశికుడుదయిం। చుతఱింస్ఫటికంబురీతిసురుచిరధవళ[illegible]
డునని యెగార్గ్యుడు । ప్రతిభోజ్ఞ వేంకటాద్రిపార్థివతిలకా॥ సీ॥ తిలకింప జ్యోత్స్న

యాగాదిగనారుతారలయందునుస్వాతిత్రయంబునందు । శుక్రోదయంబైన
శుభమగుమఱిశుక్రుడుదయించియుండంగ్రదిదశమంత్రి । సప్తమంబైనసర
వితోవెలిపంటపశ్చిమభూమిడెబ్బదియెనిమిది । యోజనంబులమేరరాజిల్లుపం
టలుసరవితోగృష్ణపక్షంబునన్దు। మించిపంచమియలయష్టమీచతుర్ద। శులను
శుక్రోదయంబైనచేలుమేలు। గాగఫలియిన్నుభూపాలఘనులుచాల। వెలయు
దురువైభవంబులవేంకటేంద్ర॥ సీ॥ ఆరూఢిశుక్రుడునల్లనై యున్నను లెచ్చు
కోరునకడు నెఱ్ఱనైన। శస్త్రబాధలుగల్గువాకసంబావన్నెదనరినరోగముల్దన
రుమిగులయతడెహారితవర్ణమయిన తస్కరబాధపసుపువర్ణముగల్గ భయము
గలుగు।భసితవర్ణంబైన వెసదేహబాధలుపాటిలుభువిలోన ప్రజలకెల్ల।సరవి
నీవర్ణములులేకసహజమైన। ధవళవర్ణంబుననుసుధాధాముమించి। యుండునే
నిసుభిక్షమైయుండునెపుడు।బలజిత్మృగేంద్ర వేంకటపార్థివేంద్ర॥ సీ॥ శనియు
దయించుచోచారువైడూర్యకౌసలితోడనగిశపూచాయతోడ। నలరియున్న
సుభిక్షమగునెఱ్ఱనైయున్న బహువిధప్రహరణభయముగలుగు । భసితవర్ణం
బునబరగుడామరవేళ ధారునిప్రజమహోద్ధామమగుచు । నల్లనైయుండినన
లుకువపాటిల్లు బహువన్నియలుగనుపట్టియున్న । ఘనతకాసముశ్వాసరోగ
ములుగల్గు। ధారుణిస్ఫోటకామయదశలచేత । సత్తుగాభూమిజనములునొత్తు
రనియె। నాగరికుడైనయా రెట్టడార్యులెన్న॥సీ॥ సూర్యునిముందటశుక్రుండుస్వ
డిచిన వెసగువానలుభానుభృగులకడను । శనియున్నయట్ల వర్షముకావ్యు
ముందట వరుసనేగ్రహముున్నవానలేదు । మహీసుతుముందటగ్రహరాజున
డచినవెలిమొగిలివిబర్వి వృష్టిగురియు । బృందారకాచార్యు ముందటసామ్యు
డు సామ్యునిముందటజలజహితుడు। జలజహితుముందటనుదైత్యకులగురుం
డు । నడిచిననువానగురియునెక్కుడుగధరణి। సాహసాటోప చోళవంశప్ర
దీప। తిమ్మభూపాలవేంకటాధిపదిలీప॥ క॥ ఇనుముందటభౌముడుభౌ। ముని
ముందటభృగుకులోత్తముండునడవదె । ల్లనిమొగులుగప్పియదట । ననువు
గవర్షంబుగురియునభినుతచరితా॥గీ॥ తమ్మినెచ్చెలి కానిముందీమనుబుధుడు।
బుధునిముందజాదేవతాపూజ్యుడరయ।మైత్రముననున్న మేదినీమండలమున ।
గల్గుతుంపర వేంకటగిరినృపాల॥ గీ॥ ధరణిపుత్రులముందట ధరణిసుతుడు। తర
ణిసుతుముందటనుపూర్వసురగురుండు। నడచినను వానగలుగుఘనాబుగాగ।
సుతహరిశ్చంద్ర వేంకటక్షితితలేంద్ర॥ చ॥ శనికుజతోడగూడినను సౌరికిచం
ద్రుడుదోడురామహీ। తనయుడువక్రుడైనమరిదానవదేశికు ముందటంజరిం।
చినభువిపానలేదనిరాఱసిద్ధముగా నలగార్గ్యమానిభూ।వినుతగుణాఢ్యతిమ్మనృ
పతిపతి వేంకటరాజశేఖరా॥ క॥ గ్రహమాలికలోపలని। గ్రహపతిలేకుండునే
నిలుగడుష్ఫలమా। మిహారుండుండినఫలమగు । నహితద్విపసింహవేంకటా

ధిపసింహా॥ క॥ గ్రహమాలికెలోమున్నుగ। మహికొమరుడునడచినంబ్రమా
దంబుశుభ। గ్రహములు ముందరనడిచిన। బహుశుభమగు వేంకటాద్రిపా
ర్థివతిలకా॥ సీ॥ అసురదేశికుడుత్తరాషాఢ నేనియుమకరతావక్రతమలసియు
న్న। పముదితుండైన నస్తమితుడై యుండినధావణాల్ధరనుయుద్ధములుగలవు।
వర్షములేవుభూవరులును భయమంద నంగారకుండుసింహంబునందె। నైన
వృషభకుంభరాసులనైననువక్రించియుండినవసుధప్రజలు। భాగమొక్కటెద
క్కత్రిభాగమెల్ల। నణగిపోదుసుమరిస్వాతియందునతడె। వక్రతినొందెనేని
యువానగురియు। ననియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ క॥ దనుజాచార్యుని
ముందట। శనినడచినవానగురియుసంపూర్ణముగా। విని చెరువునుప్రక్కలు
గా। వినఘతశాస్త్రవసమాజవేంకటరాజా॥ చ॥ పరువడిసింహమీనవృషభం
బులవృశ్చికచాపరాసులన్। సరసిజమిత్రజుండుమహిజాతుడువక్రతనున్న డా
మరం। బరువడివచ్చువారొకరినొక్కరుజూచుచునుండినంవసుం। ధరకరువు
ద్భవిల్లునెలనాళ్లకనెంకవి రెట్టడింపుగన్॥ గీ॥ ఒనరకుజుడుశనియు నొకరాశి
నుండివక్రించిరేనినృపులుకినుకలొదవి। యాహవముననొత్తురావులులేగలు।
చేటునొందుననియెక్షితిపచంద్ర॥ గీ॥ ధరణిసుతుడుపునర్వసుతారయందు। ను
దయమందినవక్రించియున్నహస్త। లెసగుప్రజకెల్లశుభమావహిల్లియున్న।రిపు
తమోహంసవేంకటనృపవతంస॥ సీ॥ శనియొకరాశిని దినపాధుతోగూడియుం
డియచ్చోటనేయుదితుడైన। ఛాయాతనూజుండు చంద్రునిగెల్చిన నాసౌరి
ముందటభూసుతుండు। వక్రించినడచినవరబుధాంగారకాస్తమయవేళనువర్ష
ములుగురిసిన। మీఁదవానయులేదుమిత్రతనూజుండు దానవాచార్యునుద్ధతి
గెలిచిన। ప్రాజ్యమగుమధురాపుర।ప్రాంత్యరాజ్య।మునకువాయువుడంబరమె
నయుగాని। వానలేదనివివరించివరుసగాగ। ప్రణుతరఘురామవేంకటప్రభుల
లామ॥ సీ॥ చంద్రమండలమునిర్జర రాజమంత్రిభేదించిన నలసింధుదేశమెల్ల।
నొగులునుమిక్కిలిభృగుడుభేదించిన గురుతరవ్యథలనుకొలుసుదరగు। పటు
వృష్టిలేమినికుటిలసంపత్తిచేక్షితిని చోళప్రజాశ్రేణినొచ్చు। తరగునుధాన్యం
బుధరలోనమరియును గ్రహములన్నియుసచ్యగలుగదంద్రు। వానపైరులువం
డదువరుసరణము। దనరిరాజునకునుమహోద్ధామలీల। నగురుశోణితనదులె
చ్చునఖిలనృపులు। పదునురనెరెట్టడార్యులు ప్రస్తుతింప॥ క॥ కృత్తికపూర్వా
భాద్రము।ఖోత్తరలను స్వాతిపుబ్బనొగిపుష్యములన్।చిత్తవిశాఖనుశుక్రులు।
హత్తుగమెలగిననుశుభములనెరెట్టడిలన్॥ గీ॥ హస్తమూలపునర్వసులందుమ
రియు। జ్యేష్ఠనూరాధరోహిణిచిత్తలందు। భృగుడునడచినపరుషముల్మిగుల
గురియు।నఖిలబుధగణ్యవేంకటనృపవరేణ్య॥ గీ॥ శుక్రుడుదయంబునొందెడి
చోటుకెనిమి। దింటయేడింటమరినాలుగింటశౌరి। యుండినను వానగు

యునుదండిగాఁగ। శ్రీ త్రిజితచంద్ర వేంకటక్షితితలేంద్ర॥ క॥ శనిదైత్యగురులునడు
మఁ । వనజాప్తుడు లేకయున్న వరుషంబును లే। దనియెనల రెట్టధన్యుం।డనఘా
కొండ్రాజు వేంకటాద్రినృపాలా॥ సీ॥ చంద్రనందనుడు వైశాఖమాసంబున
నుదయించినను వ్యాధులొదవు ప్రజకు । చర్చింప పౌషమాసంబుననుదయింప
డామరంబధిక మౌ భూమిలోన । నాషాఢమాసంబునందు శ్రావణమున నుద
యించినను క్షామముర్విబుట్టు । నన్యమాసంబులయందుదయించిన వానలు
గురియు నవ్వారిగాఁగ । పంటగలుగును మోదంబు ప్రజలకెల్ల। బుధుడు భార్గవు
డొక్కటపోరు లేక। యుండినను వచ్చునమ్మహాద్భుతముగాఁగ। వృష్టి కొండ్రాజు
తిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ క॥ సోమజశుక్రులనడుమను। భౌముడు రవితనయుడున్న
బహువర్షంబు । లుర్విమండలి లేదనియెను । ధీమంతుడు రెట్టఘనుడు ధీరులు
మెచ్చఁ॥ గీ॥ ధరణి యార్ద్రను త్రిరాత్రయములోన। దనరు మఱిరోహిణీ
ముఖతారలందు । తరణితనయుడు వసియింప తదినపాటి । వృష్టిగలుగును కొం
డ్రాజు వేంకటేంద్ర॥ క॥ గ్రహపతిముందటగను శుభ । గ్రహములునడచినను
వానగలుగును పంట। ల్రహిమించవచ్చు ధాన్యము । గృహములకును వేంకటా
ద్రినృపకులవర్యా॥ క॥ సురదైత్యవరుల దేశికు। లిరుగడలను లోహితాంగుడుం
డగనిలభూ। వరులకు జగడము తొనది। పరమార్థము వేంకటాద్రిపార్థివతిలకా॥
క॥ గురుడు మిథునముననుండగ। సురరిపుదేశికుడు నట్టచూపట్టినభూ। వరులా
జినొత్తుర నెనిల। కరుదగు భయమనియె రెట్టడందురు పొగడఁ॥ క॥ రవిబుధుల
మించి ముందట । కవినడచిన ధరణిలోన గలుగును వానల్ । కవిజనకల్పమహీ
రుహా। ప్రవిమలయశ వేంకటాద్రిపార్థివతిలకా॥ సీ॥ శుక్రుడు సురగురుండొక్క
రాశినియుండ తత్కుమారుండును లేకయున్న । జోగురు శుక్రులన్యోన్యము
నేడింటనుండి చూచుచున్న నుగ్రరణము । లగును మేఘము బుట్టదణుమాత్ర
మును మరి హాఱిణాంకజుండార్ద్రియాదిగాఁగ । నైదు తారలయందున స్తమించి
ననుదయించిన నగ్గు వైమించుకొలుచు । గాలియధికంబుగా వీచు గలుగు రుజ
లు। జనులు సంతోషము ను లేకచాలనొగిలి । విడుతు రాత్మీయకర్మములుర్విడమి
లోన । ననియె రెట్టడు సకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ సౌమ్యుడు మృగశిరశ్రవణధని
ష్టలచరియింపుచుండ న స్తమితుడైన । నుదయించిరను వ్యాధులొదవు వానలు
లేవు వివిధపీడలు బొందు వీరభటులు । క్రైదువులన్ని యుక్రయమిచ్చుకొని గూలి
పనులకు దిరుగుదురను దినంబు । నాచంద్రసుతుడు హస్తాది నక్షత్రంబులారిం
టనుదయమునందెనేని । నస్తమితుడైన నీళ్లు లేవని యెనుర్వి । ప్రజలు నొగులు
చు రెనుముల పాడి లేదు। గొఱ్ఱెమేకలు బీతుకును కరువు నెలకు । జాపున నెరెట్ట
ఘనుడు ప్రస్ఫుటముగాఁగ॥ చ॥ నలువురకను త్రిరాత్రయమున భరణిం ధరణీజ
సోమ సూ।నులు చరియించినం భువిజనుల్మదమందుదు రెల్లవేళవా। నలుగురి

యుంసుధేనువృషనంబుగ పాలునుబిందుమెండుగా । గలుగదుపీడ్వరంబుధర
గల్గుబ్రజాళికిపార్థివో త్తమా॥ గీ॥ బుధుడు పూర్వత్రయంబునపొడవియున్న ।
న స్తమితుడైన నడచిననగ్గువౌను । ధాన్యములుగల్గువానలుధరణిజనులు। వే
డ్క_నుందురు కొండ్రాజవేంకటేంద్ర॥ గీ॥ అశ్వనీ రేవతులనుమూలాఖ్య తా
ర।బుధుడుపొడమినపాండ్యభూవిభులునశ్వ । పతులునొత్తురుగలుగునపారవృ
ష్టి।ఖండితారాతిజాలవేంకటనృపాల॥ వ. మఱియు మూలాది చతుర్నక్షత్రంబు
లందును ధనిష్ఠాదిషట్తారగలయందును భరణ్యాద్యష్టనక్షత్రంబులును మఘాది
పంచనక్షత్రంబులునుస్వాత్యాది చతుర్నక్షత్రంబులయందును శుక్రుడుదయిం
చుటకుఫలంబువివరించెదమఱియును. సీ॥ భృగుజుడుభరణియాదిగహాల్గుతా
రలబొడమినగ్రుంకిననడుచుచున్న । పసులకుకొఱగాదు పస్టలుక్షబలునుగల్గు
నువర్షమగ్గలముగాగ। నలయార్ధ్రియాదిగాగలనాలుగుడులంప గ్రృంకిననడచి
ననుదయమైన । గోధుమ ల్మఱిజొన్న కొఱ్ఱలుఫలియించు నదులుపారునుద్వి
జుల్మోదముగాంతు।రిలమఘాదితారలైదింటగ్రృంకిన । నుదితుడై నమేది నడుచు
చున్న। ప్రజలనావృకునుసలసుటనృపులకు । పాటిగనువానగలదనెరెట్టడిల
ను॥గీ॥ స్వాతిమొదలగునాల్గునక్షత్రములను । దనుజగురుడ స్తమించినదనరను
దితుడగుచునడచినమేదినీనాయకులకు । కలవుజగడంబులనెరెట్టడలఘుమతి
ని॥సీ॥మూలాదినక్షత్రములనాలుగింటనుశనడ స్తమునొందనుదితుడైన । నడ
చుచున్ననురేవునర్ఘమున్ధనములు తెఱుగునుగానియుద్ధములుగలవు । స్వాతి
యాదిగనునక్షత్రచతుష్కంబుల స్తమించిననుమూలాదితార । లందునాల్గిం
టనుదయమందమంచిదిసరవిమఖాదిపంచకములందు । నాదితారత్రయంబున
స స్తమించి । చెలగిమూలాదినక్షత్రములనునాలు । గింటనుదయించినసుజాల
గీడుదొఱగు। సనిరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥క॥ దనుజాచార్యుడుగ్రృంకిన।
దినమును నాదిగొనిస ప్తదివసంబులలో। ననువానగురిసెనేనియు। వినుమఱియ
ద్దుమీదవాన వేంకటనృపతీ॥గీ॥ఎన్నశుక్రుడుబొడమినయేడునాళ్ల। లోనవర్షం
బుగురిసినసుర్విమీద। వానగురియునుసతతమవశ్యముగను।విపులకారుణ్యవేం
కటనృపవరేణ్య॥ చ॥ అమవసనాడు శుక్రుడుదయంబయినన్ఫలియించునుర్వి
జొన్నమొదలుగాగ దాన్యములవారతమర్ఘముగల్గియుండుమో। దముశుభ
ముల్ఘటిల్లు ప్రజధర్మగతింజెలగున్మరాటదేశ । మునుసుఖంబునన్మనునిజంబిది
వేంకటరాజశేఖరా॥గీ॥ మఱియుశ్రావణకార్తికమార్గశీర్ష । మాసములలోన
శుక్రుడుమఖపుదిశను । వృషభలగ్నంబునందుదయించెనేని । ఘట్టిగనువాన
లేదనెరెట్టఘనుడు॥ చ॥ రవియునుశుక్రుడున్వృషభరాశిజరించినదక్షిణోర్వి
లో।ధృవముగవానలేదుమఱిగ్రుంగునుధారణయుత్తరాశయం । దవిరళవృష్టి
సంఘటిలునల్గునయాకడుధాన్యసంఘముల్ । ప్రవిమలకీర్తిహారకులపావన

తిమ్మయవేంకటాధిపా॥ క॥దినమణికినికుడిదిక్కున । దనుజగురుండ స్తమించిత
ద్వాదశిం । దనరగ బాడమినమంచిది । వినయనిధీతిమ్మరాజ వేంకటనృపతీ॥
గీ॥అశ్వినీముఖతారలనలకుజుండు।దక్షిణస్థలినడచినధరకుగోదువ । యుత్తరా
శజరించినయొప్పమిగులు । వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయవేంకటేంద్ర॥ క॥హిమక
రునందనుముందట । నమరాహితమంత్రియుదయమందినసంపూ ।ర్ణముగా వర్ష
ముగురియును । విమలప్రతీభాకలాపవేంకటభూపా॥ సీ॥ తలషభరణ్యాదితార
లుతొమ్మిదియుత్తరవీథినిసుర్వైబఱగు । పూర్వాదినక్షత్రములుతొమ్మిదియు
నుమధ్యమవీధియనగప్రఖ్యాతిసెసగు । దక్షిణవీథినాదనరుపూర్వాషాఢయా
దిగానవసంఖ్యనలరుతార । లూహింపశుక్రుడునుత్తరవీథిలోచెలగినుత్తమఫల
ములనొసంగి। నలరిమధ్యమవీథిలోనడచెనేని।మధ్యమఫలంబుకడు నధమంబు
ఫలము । మించిదక్షిణవీథిచరించెనేని । యనియెరెట్టడునిటువలెజనులువొగ
డ॥ గీ॥ చిత్తనురాధపౌషభాశ్లేషలందు। నమరగురుడుండదగశుక్రుడందయు
దితు। డైనరుజలగుజనులకునాహవముల । నృపులుమడియుదురనియెనురెట్ట
డిలను॥ గీ॥ దక్షిణోత్తరవీథులధవళకరుని । సుతుడునడచిననరులకుసొంపుమి
గులు । వానగురియునుమిగులవ్వారిగాగ । ప్రకటవిభవేంద్ర వేంకటరాజచం
ద్ర॥గీ॥రణపరాజితమైయున్నగ్రహముకడువి । వర్ణమైదక్షిణాశకువచ్చుగెల్చి ।
నట్టిగ్రహముత్తరస్థలియందునడచు । కాంతియెంతయుగల్గి వేంకటనృపాల॥
సీ॥ అర్కసూనుడులోహితాంగునిగెల్చినధారుణిమిక్కిలిదనరుపంట । యుద్ధ
ములల్లునక్కజడునుకైరవాప్తునిగెల్చినిల్చినగాలిదనరు । శుక్రుడుశనిభౌమ
చంద్రతనూజులగెలిచినప్రజలకుక్షేమమొదవు । గురుడుశనైశ్చరక్షోణిజబు
ధులగెల్చినశుభంబై యుండుననుదినంబు । జలజవైరియీముప్వురగెలిచెనేని ।
కొంచముగపంటవాటిల్లుకువలయమున । సరసిచూడంగయానిర్ణయంబుమిగు
ల।దనియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥క॥ దనుజగురుడిందుగెలిచిన । జనువాన
లుగల్గురుజలచాతధరిత్రీ। జనులెల్లమిగులనలుగుదు । రనియెన్ రెట్టనకవీంద్రు
డద్భుతమొదవన్॥ క॥ సితకరుడుకుజునిగెల్చిన । నతిశయముగవానపంటలమ
నుధాత్రీప్రతులకుమైత్రిఘటిల్లును। వితరణవిద్యావిలాస వేంకటభూపా॥ గీ॥
మహితనూజుండుదక్షిణమార్గముననను । నడచినువర్షములు లేవునరులు బెద
ర।రాజవిద్వర మొదవుధరాతిలమున । ననియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ గీ॥
జవిజరిపుదేశికుండుస్వాతిత్రయమున । నుండగానందె గురునిమార్తాండసుతు
డు।గెలిచిననువానగురియుపంటలునుగలుగు । విమలగుణసాంద్రతిమ్మయవేం
కటేంద్ర॥ సీ॥ అంగారకుడుబృహస్పతిభృగుగెల్చిన। సౌరిగెల్చినవానచాలబో
డము । పరగయుద్ధమునభూప్రజలునుధనధాన్యములుగల్గి వ్యాధులనడగుచుం
[illegible] చంద్రుడుదేవతాచార్యుగెల్చిన మేఘవితతియుండుటగాని వానలేదు ।

గీష్పతియమృతాంశుగెల్చిన వానలుపంటలు నెసఁగును భార్గవుండు । జిష్ణు
మంత్రినిగెల్చినక్షితితనూజు । డలశనైశ్చరుగెల్చిననఖిలనృపులు।శత్రు సంహా
రమొనరించిజయముఁగల్గి।వెలయుదురుసంతసంబున వేంకటేంద్ర॥ క॥ ఛాయా
పుత్రుఁడు తారా। నాయకునింగెలిచెనేని నలుదిక్కులు వా।లాయముక్షామం
బగునని । ధీయుక్తుండైనరెట్టధీరుడు వేడ్కన్॥ గీ॥ కావ్యుడుదయంబుఁబొంది
యేగ్రహమునైన। గెలిచెనేనియుశుభములుగలుగుచాల। నోడెనేనియుఁగుఱి
యదీయుర్వివాన। కపటవైరివిఘాల వేంకటనృపాల॥ గీ॥ ద్యుమణికిని రెండవ
స్థలమున్న కావ్యు।రవికి నెడమగుచోనున్నదివిజగురుని। సౌరిగెలిచినప్రజలకు
జనపతులకు।హానియౌనని రెట్టడహీనమతిని॥ గీ॥ అరయపుబ్బనుస్వాతిత్రయ
మునసైన।నినజుఁడుండంగనతని కారింటసూర్యు। డున్న క్షామంబువచ్చు నత్యు
గ్రముగను। ననియెరెట్టఁడుగణిత విద్యావిదుండు॥ క॥ ఆరాక్షసకులగురుఁడం।
గారకు గెలిచినను వానగల్గుశుభంబు। ల్చెరనుధాత్రీప్రజలకు। పౌరుషనిధి వేం
కటాద్రిపార్థివతిలకా॥ క॥ శనియశ్వినియంచుండిన। దనరునువర్షంబుసన్నధా
న్యములలరన్ । పెనుపొందు కాశిరాజ్యము।వినమితరిపురాజవితతి వేంకటనృ
పతీ॥ చ॥ శనిభరణింజనించినను చంద్రజభానుమహీసుతాదులున్ ।ఘనతరతత్త
దస్తములగ్రామభయంబునదక్షిణోర్వియుం। దనరునవృద్ధిచేమిగులదక్కిన
చోటనుకొంచమౌఫలం। బునుజలమల్పవృష్టియునుబుట్టున నెమ్మదిరెట్టడిమ్మ
హిన్॥ చ॥ ఇనజుడుకృత్తికన్మెలఁగ హెచ్చునువ్యాధులుపంటలేనియు। ట్లనేక
నుపించిపైరులు ఫలంబులనిచ్చునుగల్గువర్షముల్ ।దనివిగచైత్రమాసమునధా
రణయంతయుఁగల్గుమీఁదనౌ।క్క నెలకునగ్గువౌన నెనుఘట్టిగరెట్టడుప్రాజ్ఞులౌ
ననెన్॥ చ॥ రవితనయుండు రోహిణికరంబుగనుండిన చైత్రకంబునన్।దవసము
హెచ్చుమర్త్యులకుదద్దయునుబ్బసగుండెగుల్లసం।భవిలును గౌతమీనదినిపం
టలు రాజిలునన్యభూములు।స్థిరముగ వానలేదనియు బ్రోడతనంబున రెట్టడి
మ్మహిన్॥ క॥ మృగశిరయందునశనియుం।డఁగ కార్తికచైత్రములనుదవసము
హెచ్చున్। జగడములగునరపతులకు । విగతాహితిమ్మరాజ వేంకటనృపతీ॥
గీ॥ ఆర్ద్రియందుశనైశ్చరుండలరెనేని। యినసుతానర్మదాతనృపులునొత్తు।
రెక్కుడగుపంటలుత్తరదిక్కునందు। హెచ్చుధారణియనె రెట్టడేపుమీఱ॥ క॥
తరణిజుఁడు పునర్వసునం।జరియింపఁగ సర్వసస్యచయమమరునుభీ। కరముగనో
గులును ప్రజయు। త్తరకోసలనృపతులని యెదుగు రెట్టడిలన్॥ గీ॥ సౌరిపుష్యమిఁజ
రియించనస్వల్పవృష్టి।యగుఫలించునునన్ని ధాన్యములుప్రజలు।తలచుచుందు
రుదవసంబు దాతలకును।గార్గ్యమతమిదివినుము వేంకటనృపాల॥ గీ॥ అసితుఁడా
శ్లేషనుండఁగనలరుపంట । నరులుసుఖమునసుంద్రుఁ ధాన్యములుదరగు । నలగి
యుందురుమాళవనాయకులును । గార్గ్యమతమిదియనె రెట్టకవివరుండు॥

చ॥ జలజాప్తాత్మజుడామఖన్మెలగితం సౌరాష్ట్రభూపాలకు। ల్నలతంబోదురు
వానజాలచెడుగానొచ్చుం బ్రజాశ్రేణివ్యా। ధులచేవేవిధ బాధలందిరెనెం
దుంధాన్యములె ధాత్రిపంటలు స్వల్పంబులు వానలేదనియెరెట్టండార్యులా
రాయనర్ ॥ మ॥ రవిసూనుండల పుబ్బనుండినను వర్షంబల్పమౌధూమ కేతువు
దోచుందగు పాడిపంటలెసగుం దుర్భిక్షమౌమేలునా। టవిభుల్నొత్తురుగాత
మీాతటల బాటిల్లుంరుజల్ససస్యముల్ ।భువిలోనబ్దమువాన లేదనియెనేర్పుల్మీ
రెట్టండిలర్॥ ఉ॥ భానుజుడుత్తరన్మెలగపంటలుజాలగ సంఘటిల్లుగం।గానది
ప్రాంతమేలుమహికాంతుడడంగునుతగ్గుధారణల్। మానకమున్ను ధాన్యము
సమగ్రముగాగొనిదాచగావలెర్ । వానలుగల్గియున్నవనె వన్నెయురెట్ట
డుధారుణీస్థలిన్॥క॥ మిహిరసుతుడ స్తతారను। రహిమెలగగవానగలుగుప్ర
జలకుశుభమౌ। మహికొలుచగ్గువయగున్నృపు। లహితులచేహానిగాంతురనె
రెట్టడొగిర్॥ గీ॥ఇనసుతుడుచిత్తమెలగిననెసగువాన।ప్రజలు వెనుకటిపంటలు
ప్రజలకులెస్స।యగ్గువైయుండుమిగుల ధాన్యములుకొన్ని।దేశములయందు వేం
కటాద్రిక్షితీంద్ర॥గీ॥ వనజహితు పట్టిస్వాతికివచ్చియున్న। శాలియుగంగానది
ప్రాంతభూవిభుండు।గురియుదగు సాటివానయగ్గువగుకొల్చు। జనులుసుఖులౌ
దురనె రెట్టఘనుడు వేడ్క॥ చ॥ సరసిజమిత్రపుత్రుడువిశాఖజరింపగనంత్యకా
ర్తులం।గురియునువాన ధారణలుగ్రుంకునుదక్షిణభూమిదోచుభీ।కరముగధూ
మ కేతువులుకన్నడసీమఫలించుకొంతయు। చ్చెరువుగిమాళవేంద్రుడుగృశిం
చునవెన్నరిరెట్టడిమ్మహిర్॥ సీ॥ రవితనూభవుడనూరాధనుండినచైత్రమునధా
న్యమగ్గువౌజనులుజెలగ। నామీాదతక్కువౌనటమీాదయొక్కువౌనామీాదద
రగునునంత్యమునను।ధూమకేతువుదోచుదుస్తరంబుగమహోత్పాతడామరము
లుసంభవించు।కొంకణభూపభర్తపొంకంబుజెడిపోవుతగు పాటివానమధ్యమ
ఫలంబు। గలుగుదక్షిణమేదినీతలమునందు।సమధిక వ్యాధిసంఘంబుసంభవి
ల్లు।దప్పదనియెనుసకలవిద్యాప్రవీణ।తాధురీణుండు రెట్టకందర్పుడిలను॥ఉ॥వా
రకజ్యేష్ఠయంచుశనివర్తిలుచుండగపన్నలుంగడుర్। ధారణతగ్గువ్యాధులగున
ర్మద కేవలసస్యముల్జనా। ధారముగాఫలించుమరిదక్కినభూముల నేటికాల్వ
లర్।పైరులు లెస్సయౌనని యెప్రాజ్ఞుడు రెట్టడునిశ్చయంబుగర్॥మ॥ శనిమూా
లర్క్షమునంజరించినను సస్యంబుల్ఫలించుంజనిం। చనుగోదావరిదక్షిణోర్వి
నిరుజస్తోమంబుతద్దేశరా। జనిలోశత్రులచేతనొచ్చు ధనధాన్యస్ఫూర్తిమిం
చుర్గడ। న్వనకంబెట్టినపైరుబండదనియెర్ రెట్టండుప్రాగల్భ్యతర్॥మ॥జల
తారంరవిసూనుడుండినను వర్షంబుల్విజృంభించురా।జిలుసస్యంబులు ధాన్య
మగ్గువయగుశ్రీశైలపర్యంతసీ। మలకుంవ్యాధులుమిక్కిలౌపనులకున్మత్సాన్య
ధిపశ్రేణికి।గలుగున్నర్మదిగార్గ్యసూక్తమనెలోకజ్ఞుండు రెట్టండిలర్॥ చ॥ఇ

వజుడు వైశ్యతారజనియించినదాన్యములెల్లదగ్గిపో। వృను వెలిపైరులుర్ జెడు
మయుద్ధముగల్గును చెర్వులెల్లనిం। డునువరిపంటగల్గును కడు న్వేలనాటివిభుం
డునొచ్చునా। తనిమహిబోయలేలుదు సతప్పద నెన్కవి రెట్ట డెంతయున్॥ చ॥
నలినహితాత్మజుండు శ్రవణంబుననుండినతూర్పునాటిలో। గొలదిగగల్గువాన
మరికొంచెముపంటలుబోయరావడిన్। దలకుచునుండుదద్ధరణి తక్కినభూ
ములయందు వానవెగ్గలమగు పైరులెల్లనధికంబుగమించును వేంకటాధిపా॥ చ॥
ఒనరధనిష్ఠతారశనియుండిన వానలుగల్గుగౌతమీ। దినకరకన్యకాతటప్రదేశ
ముపైరుఫలించునగ్గువై। తనరును ధాన్యమంత బెడిదంబుగ బుట్టును ధూమకే
తువెందునుదవసంబుతగ్గు చెడుదోవల నెంకవి రెట్టడిపున్॥ సీ॥ శతతారకను
శనైశ్చరుడుచరించినకార్తికమాదిగగలుగు వాన। పాంచాలదేశాధిపతులువ
ధూటులువహ్నిలోబడుదుర వాతముగ। యాదేశముననుండియటు కాంచిప
ర్యంతమునుమారిచేనొచ్చుజనభయంబు। గౌతమినర్మదగంగయునాదిగాద
క్షిణదేశంబుదనక పంట। గల్గుదక్కినసీమలగలుగు వాన। గొంచెముగ పంట
వాటిల్లుగుంజరములు। ఘోటకమ్ములుమరియును గువలయమున। ననియె
రెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ రవితనూజుండుపూర్వాభాద్రనుండిన వనధి
గౌతములందు వానగురియు। మొదవులు లెస్సగాబిదుకును నేప్రొద్దుఘనము
గ పంటలుగల్గియుండు। గంగామహానిమ్నగాతటంబుననుండి దక్షిణదేశంబు
దనుక పైరు। లధికఫలంబు చేనలరారునుసమ స్తపృథ్వీతలంబుసుభిక్షముగను।
మగధపాంచాలదేశభూమండలేంద్ర। సూనువితతికి నెంతయుహానిపుట్టు। నర
సిచూడంగ నిదినిర్ణయంబు మిగుల। ననియె రెట్టడు సకలవిద్యావిదుండు॥
గీ॥ అర్కసుతు డుత్తరాభాద్రయందు మెలగ। గలుగువానలు పంటలుగలు
గుచుండు। దక్షిణస్థలిమధుర రాజ్యంబడంగు। ననియె రెట్టడు సకలవిద్యావి
దుండు॥ క॥ జలజాప్తసుతుడు రేవతి। నలరినపంటలును స్వల్పమాశ్వీజము
నన్। గలుగదుమరినాశీక్షితి। తలనాయకుడనియె రెట్టధన్యుడు వేట్కన్॥ చ॥
తలపగచక్రగోట వసుధాతలమెల్లసుభిక్షమాశుభం। బలరును దేవగేహము
లుపూజలుబోల్చును మేలుజెందున। క్కలితలుమంబువాయు నధికంబగును
త్తరదేశసస్యము। ల్ఫలమున మించు మేషమున భానుజుడుండిన వేంకటా
ధిపా॥ గీ॥ సౌరివృషభస్థితుండైన చోరబాధ। చిచ్చులునుగలిగి వెలనాట
సీమజాడును। తరుగుజొన్నలువ్యథగలుగు ధరణిప్రజకు। ననియె రెట్టడుసకల
విద్యావిదుండు॥ క॥ ఇనజుడుమిథునమునకువ। చ్చినగంగా ప్రాంతిధరణిశ్రీగిరి
కటకా। వనిజెడునగ్గజపతిసీ। మనుబోయలుపోలుతురనియెమన రెట్టడిలన్॥
గీ॥ కటకరాశినిశని యున్నగాంచిగౌత। మీతటోర్వని బంధన మిగులజెడు
ను। వేలనాటివసుంధరావిభుడునొచ్చు। నగ్గునగుధాన్యమని రెట్టడలఘుమతి

సీ॥ క॥ తరణిజుడుసింహమందిన। తరిహయనరపతులతో దిగంతప్రాంతం। బర
యవలపాండ్యదేశం। బరుదుగ జెడుననియె రెట్టడతులప్రౌఢిః॥ గీ॥ సవితృతన
యుడుకన్యనుసమతినుండ। వర్ష ధాన్యంబుస్వల్పమౌవసుధయందు। సశ్వగో
దోమ చయములునణగిపోవు। సకలదేశంబులందునుసమరమగును॥ క॥ తులయ
న్దుశౌరియుండిన। యిలపై వర్షించుఘనము వెలయొమరుజనుల్। వలువలునగ్గ
వయగుదా। జులకుంసంగరములగును ఖిలులు జెలంగః॥ క॥ ఘనమైనరాజు
జచ్చును। ననుపమవర్షములు గురియునఖిలధరిత్రిః। పెనుపగు డామరమెసగు
ను। యినతనయుడువృశ్చికమున కేగిననాటః॥ క॥ ధనురాశినిశనియుండిన। నన
యముత్పాతంబుడామరమ్ముజగతిః। పెనుపగుయుద్ధమ్ములుధర। ననవర
తము పైరుమనుజులలహనులు జెడుః॥ గీ॥ మకరమునశనియుండంగమహినితూ
ర్పు। నాటిలోరాజుచచ్చునమ్మహియబోయ। లేలుదురు వెన్కజిక్కవాన
లుసమృద్ధి। పంటవరిపై రులనియెరెట్టండువేట్క॥ గీ॥ కుంభమునశనియుండిన
కుంభినికిని। వానఘనమగుపంటలునవయునట్లు। మించుబెడిదంబుగా ధూమ
మెసగుకేతు। వనియెరెట్టడుభూజనులభినుతింప॥ క॥ మీనంబునశనియుండిన।
వానలుపై రులును జెడును వసుమతిమీదః। నానాదేశములందును। భూనా
థులు సంగరమున బొలియుదు రెపుడుః॥

భుజంగప్రయాతము. మరాటాంగవంగాంధ్ర మత్స్యత్రిగర్తా। ధిరా
ష్ట్రేశసంస్తుత్యతేజోయశస్సు। స్థిరైశ్వర్యకొండ్రాజుతిమ్మక్షమాభృ। ద్వరే
ణ్యస్ఫురద్గర్భవారాశిచంద్రా॥

మాలినీ॥ శ్రీమద హోబళనాథ పదాంబుజ సేవన తత్పరభవ్యమతీ।
రామదిలీపయయాతిభగీరథ రంతిముఖాధిప నిత్యధృతీ।
హేమమణీ వసుధాధిక దానసుహృష్టమహీవిబుధప్రతతీ।
ధీమధురోక్తివిశేషవిశారద ధీరకవిప్రభుసబ్ధకృతీ॥

గద్య॥ ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీరకృపాలబ్ధసారసారస్వతధుర్యా
య్యలరాజవంశసంభ వాయ్యలాఖ్య భాస్కరాఖ్యకవిద్వయ ప్రణీతంబగు
రెట్టమతికావ్యంబునందు చతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

రెట్టమతశాస్త్రము.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ శ్రీనిత్యాహోబళనగశ్రీ। రీనరకేసరిపదాబ్జభృంగసవినయా। సూన
ప్రాఖ్యతనయవి। ద్యానిధి కొండ్రాజు వేంకటాద్రినరేంద్రా॥

గురుచార ఫలం.

ఉత్సాహ॥ గురుడు మేషరాశినున్న గురియువానపంటలుఁ । బరగు
కొలుచుధనమిచ్చు భాసురముగ భువినిభూ । సురులుక్రతువిధాన పరతసొం
పుమీఱియుండు భా।స్కరప్రతాపతిమ్మశౌరిసరస వేంకటాధిపా॥గీ॥ వృషభరా
శినిగురుడున్నవృజిన మొదవు।శిశువులకునావులకు పైరుచేటుగల్గు। బరగురజధ
రప్రజలకుపంట లేక। వ్యర్థముగున నెరెట్టనవరయశుండు॥ క॥ సురగురుడుమిథు
నరాశిం।జరియించినధరణిపతులుశత్రులచేతఁ । దురమునగూలుదురనియెను।
సరసులు మెచ్చంగ రెట్టసత్కవి వేడ్కన్॥ గీ॥ గురుడుకటకముచేరినకొద్దివాన।
చెఱకుమరియునుఫలియించుసిద్ధముగను। గోవులెల్లనుబితుకునురుజలనొత్తు।
రనియె రెట్టడు సకలవిద్యావిదుండు॥క॥ శతమఖసచివుడుసిహ్మము। గతుడై సం
గలహ మా జగతినాథులకున్ । క్షితిస్వల్పవృష్టియగుజన। తతికడునొచ్చునని
రెట్టధన్యుడు వేడ్కన్॥గీ॥ కన్యరాశినిగురుడున్ననన్ని ధాన్య। ములునువిత్తినఫ
లియించు మొదలుబితుకు। ప్రజలుసద్ధర్మములచేత ప్రమదమొసగ। విడువకుం
దురుకొండ్రాజు వేంకటేంద్ర॥ క॥ తులగురుడున్ననుగలుగును। తొలివానలు
పంటగొలుచుతుదిపాతరలన్। సలిలముగలుగును ప్రజలకు। కలనముదిము వే
డ్కనొదవుకవిజనవర్యా॥ సీ॥ గురుడువృశ్చికరాశిజరియింపపంటలుకొంచమా
కడువానగురియుమరియు। ధనువుననుండినదరగుననువ్వులు ప్రత్తియుపెసర
యుపరగువెనుక। వానగురియునుమరి వెలిపైరులెస్సగఫలియించుభువియంను
మకరరాశి।నున్న వానలుగల్గునుజ్జ్వలంబుగనన్ని పైరులు లెస్సలౌధారణలును।
గురుడుకుంభము జేరినకురియువాన।నిండు చెరువులు వెలయునుదడ్డిపంట । మీన
మునమున్న వెలిపైరు మెరయునల్ప। వానయౌన నెరెట్టడువిమలయశుడు॥సీ॥కడ
గిగీష్వతిక్రుత్తికనురోహిణులనుదయమునొందయది కార్తికాబ్దమనగ। బరగు
తత్ఫలమస్త్రభయమీతిబాధలునరులకుహానిభూనాథులకును । రుజలుగల్గు
నుమరి రూఢిగసౌమ్యార్ద్రిలంపుదయించిననదియెమార్గ । శీర్షాబ్దమనదగు
క్షితితలంబునవానలును లేవుమృగములుమిడుతలెలుక। పక్షిగుమిగూడిచెరు
చును పైరులెల్ల।పూనిభూపాలకులకాపులైనజనులు। శత్రుభావంబుచేచాల
సంచరింతు। రనియె రెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ వరుసతోడుతపునర్వసుపు
ష్యాశ్లేషలందుగురుండుదయంబునొంద। పౌషాబ్దమంద్రుతత్ఫలము ప్రజ
ల్దయగలిగియుండుదఃరుమార్గంబునడచు। నొగిమఖపుబ్బలనుదయింపమాఘ
బ్దమనమించుతత్ఫలంబఖిలజనులు । సురపితృభక్తితత్పరు లౌదురుత్తహస్తల
యందుదయంబునొంద।పాల్గునాఖ్యాబ్దమగును తత్ఫలముఁరాజ। బాధలుఘ
టిల్లుధారుణీభాగమందు। వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ సీ॥ ఒనర
చిత్తస్వాతులనుగురుడుదయంబునందననది యొచైత్రాబ్దమనగ । వెలయుతత్ఫ

లమువానలుమధ్యమంబును పంటదారణలునల్పంబుదలప । విప్రులాదిగవ
ర్ణవృత్తిమానుమరిలాభ్యతుష్టులుమరివిశాఖానురాధ । లందుదయించిననదియె
వైశాఖాబ్దమనధరలోనప్రఖ్యాతమయ్యె । తత్ఫలమశేషభూసురోత్తములు
రాజవరులునత్యంతప్రముదితస్వాంతులగుదు । రధికముగసస్యతతిఫలంబం
దునంద్రు। వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయవేంకటేంద్ర॥ సీ॥ తలపమూలజ్యేష్ఠతా
రలగురుడుదయంబునొందినను జ్యేష్ఠాబ్దమునగ। వెలయుతత్ఫలముపైరునకునొ
ప్పదు పాడిగనువ్యర్థముగపాలుగలుగుజాల।నలువొందమరియుపూర్వాషాఢ
నలయుత్తరాషాఢయందుదయంబునొంద। నదియెయాషాఢాబ్దమున ప్రసిద్ధివ
హించుధరలోనప్రజపీడతత్ఫలంబు । లేవువానలపైరుఫలింపకుండు । గ్రామ
ములకునమస్తభూరమణులకును। భయమువాటిల్లుమనమున ప్రతిదినంబు।నని
యెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ గీ॥ సగవిశ్రవణధనిష్టలశతభిషమున । దేవగు
రుడుదయించినదేశమునకు। శ్రావణాబ్దముననగసస్యముఫలించు । కలవుబహు
బాధలనెరెట్టకవివరుండు॥ సీ॥బనరుపూర్వాభాద్రనుత్తరాభాద్రనురేవతీయం
దునుదేవమంత్రి । నుదయంబునొందిననదియె భాద్రపదాబ్దముననొప్పుతత్ఫలం
బఖిలసస్య । ఫలసమృద్ధిఘటిల్లుబలిచక్రవర్తియేలెడునాటివలెప్రజలెస్సయుం
డు । దుయనశ్విభరణులన్దుదయంబునొన్దిననాశ్వీజాబ్దముననునలరుజగతి । తత్ఫ
లమువానపంటలుదనరుమిగుల। బ్రజలకునురాజకోటికిభయముగలుగు । క్షో
ణితలముసుభిక్షమైసొంపుగాంచు । వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥
సీ॥ ఒకయేటరెండుతారకలనూ గురుడున్నకతనుత్తమముతారకంబునొకట।
నరయంగమధ్యమంబట తారకత్రయంబుననున్న యధమమ్ముభూతలమున।
గురుడొకయేటిలోబరువడిరోహిణీ ప్రభృతిగా తారకత్రయమునడువ।ఆషాఢ
మాసంబునందు శ్రావణమునప్రజలకువాటిల్లుభయముచాల । మరియునొక
యేటనాశ్లేషమఖనుగురుడు।సంచరించిననందందజనులకెల్ల।కలుగునానెలమొ
దలుగాఘనశుభములు। వినుముకొండ్రాజుతిమ్మయవేంకటేంద్ర॥సీ॥వలనొంద
నక్షత్రములమూట గ్రమమునచరియింపుచును దేవగురుడు బ్రీతి।యాదినక్షత్రమునం
దుపాపగ్రహసహితుడై యుండినజ్వలనభయము । గలుగుద్వితీయనక్షత్రంబు
నన్దుపాపగ్రహసహితుడౌపవనభయము। గలుగుదృతీయనక్షత్రంబునందుపా
పగ్రహాయుతుడైన ప్రకటభయము । గలుగుక్షుద్భయమిట్లు నక్షత్రములను।
మూటపాపగ్రహంబులు మొనసియున్న। నఖిలఫలములు జేరురత్నాకరోక్తి।
యీమతంబునరెట్టడీభూమియందు॥ సీ॥ పదినెలలొకరాశిత్రిదశగురుండున్నవ
త్సరమున్న విద్వత్సరమున।భాసిల్లునందుకుఫలములువానలుపంటలుతగుపాటి
పదునొకండు।నెలలొకరాశినినెలకొన్నదదిగురువత్సరంబన నిడావత్సరమున।ద
గునందుకుఫలంబుమిగుల ప్రవాహదంబుప్రజలకెల్లనుగలుగుపదియురెండు।నె

లలుమరియొక రాశిని మెలగనగ్ని। వత్సరంబనుపైనసంవత్సరముకు । ఖ్యాతినల
రారెనిదియిందుకరయఫలము । మధ్యమంబనెరెట్టుమహితమతిని॥ సీ॥ పద
మూడునెలలగీష్పతియొక రాశినివర్తిల్లనదిదైవవత్సరమున । పరివత్సరంబనభా
సిలునందుకు ఫలముసమ్మదమువ్విగలిగియుండు । పోలుపొందపను వాల్గునెల
లొక రాశిలోవర్తింపనదియుసంవత్సరమున । మఱియుప్రజావత్సరంబనమించు
నుసకలదేశములసంఘకుఫలంబు । వైభవంబులుసంతతశోభనములు । గలిగిజ
నులెల్లసాతసంబలరనుంద్రు । లలితచారిత్రకొండ్రాజకులపవిత్ర । ఘనకృపా
సాంద్ర వేంకటకృష్ణతలేంద్ర॥

కాలమానస్థితి.

గీ॥ పరగచైత్రశుద్ధ పాడ్యమిపుదయాన । స్వరమునందుపృధివి జనన
మారతత్వములనుగన్న ధరణిలోనాయబ్ద । మనన కాలమనియొఘణికులేంద్ర॥
క॥ గగనంబుపావకములై। దగియున్న నుత్రామమనుచుదలతురుభువిలో । నగ
ణితవ్యాకులంబన । దగునుసుషుమ్న మునగన్నతక్షకవర్యా॥ క॥ క్షితిరవిమే
షస్థితుడా । కతనధనంజయసమీరగగనములైనన్ । నతిదువ్యాకులంబగుచు
ను। నతికిందోపించుననియె మహనీయవరా॥ వృక్షఫలపుష్ప విషయము.

సీ॥ తిలకముస్మారెళ్లు బలుపుగాగాయంగ వెండిబంగారంబుదండిగె
గడు । పాలలుచింతలుచాలగాకరివేముగాయపైరులుమించు ఘనముగాను ।
కపురంపుటనటులకా పుగాన్పించిన నలుపు ధాన్యముమించనగుధరిత్రి । ములు
మోదుగలుగాయబలిసికొల్లఫలించు రావిగాయకనుమ్రపత్తిప్రబలు । దల
పకుసుమ యడవితంగేడు రేలయు। ననుముబూచెనేనిమనుజులకును । క్షేమ
కరమటంచు జెప్పెనుకడుప్రేమ । నన్నుకరుణనేలు నాగరాజ॥ క॥ జమ్ములు
చంద్రలుగాచిన । నిమ్మహిపైరులుఫలించునేమైననురో । గమ్ములులేకజపం
బులు । సమ్మదమందదురటంచుజాలినహీంద్రా॥ గీ॥ మఱ్ఱియొద్దియుప్పమా
రేడునేరేడు । మెంతిగోధుమయును మినుముమొదలు । యడవిచెట్లుగాయ
నల్పపంటను జెప్పె । జూడుమయ్యకరుణ సుబ్బరాయ॥ గీ॥ జీడికపిమిచెట్లు జె
లగుచుగాయంగ । కడుభయంబు వాన తడవుయగును । బిల్లగాయనగ్నిభీతి
సిద్ధంబని । బలుకరించెనయ్య పన్నగేంద్ర॥ క॥ వెలగలుగాయగ గాలియు ।
నిలబుడమలుగాయప్రజలుకలహంబులుబ। చ్చలగాయమిగుల భయములు ।
గలిగుండునటంచుబలికె గద్రువపుత్రా॥ క॥ మోదుగకాయలొగింజలు । పా
దుకమూడున్న వర్ష ఫలకాలమునన్ । ప్రోదిగవర్షించునని । వాదముజేయం
గవచ్చు లోకశరణ్యా॥ గీ॥ మొదటగింజయున్న మొదటనారుద్రాది।కార్తె
లయిదిటందు గలదువృష్టి । మధ్యగింజయున్న మధ్యకార్తెలలోన । వర్షము
న్నధియనవచ్చునధిపా॥ గీ॥ కడనుగింజయున్న పడిస్వాతిమొదలైదు । కార్తె

లంమువృష్టి గలదుతొబక । గ్గైనకొద్దివర్ష మైనగల్గునటంచు । జెప్పెశ్రీగు రుండు సర్పరాజ॥

అర్ఘ విషయము.

సీ॥ అర్ఘవిధానంబునార్యాభవులుమెచ్చ దెలియజేయుదునిందుదేట పడగ । మెరుముగాలియువానవురుమింద్రధనువాది ధాతువుల్వరివేమభూత లమున । నలుపు రేఖలుచాలబలుపుగాయమవాస్యలనుగానుపింపనందునను చైత్రి। మాసంబులోగాంచమహిలోన పంటలుచాలగాపండువైశాఖమైన । ఋవణమాదిరసము లరయంగగాలిచెడి। వస్తుధగలుహెచ్చి వసుధనారు । నె లలవరకునమ్మ నిలమీదనని జెప్పె । నిందుసుఖమొసంగు కుండలేంద్ర॥ క॥ దనరగజేష్ఠంబునగన । ధనధాన్యసమృద్ధిగల్గు ధరనాషాఢం । బునతేనెనూ నెకరమును । వినియెదరనిబల్కెనయ్యవిషధరచంద్రా॥ గీ॥ శ్రావణమునగాం చజనులులోహంబులగూర్చునైదు నెలలకునుయినుమడి । లాభమనుచుజెప్పె లాక్షణికులుమెచ్చ । వ్యాళరాజచంద్రపరమకరుణ॥ క॥ జొన్నలుమరిలోహ ముల । గ్గొన్నధరల్మూడునెలలకునుయిబ్బడియా । నెన్నగభాద్రపదంబున । గన్ననువినుధరణిలోన పన్నగముఖ్యా॥ సీ॥ ఆశ్వీజమాసమందైన నూలుప్రి యంబునొక నెలగడువగాప్రకటపడును। కార్తీకమునగాంచకందమూలాదులు మూడునెలలకమ్మముబ్బడిగను । మార్గశీర్షంబునమంచిముత్యప్రవాళముల ధరగలుగారునెలలకనియె । ధాన్యలోహాకరంబుదగులురెండ్నెల్లకు పౌష్యం బుననుగన్నపట్టునని యె। మాఘముసనుగన్నమహిరససముదాయ । మమ్మ నారునెలల కిమ్మడిగను। యిటులనర్ఘమరయ నిలలోనమేలని । దెలిపెగురు వరుండు చిలువలదొర॥ గీ॥ దనరఫాల్గుణమునధాన్యవిశేషంబు । నయములే కనమ్మనాల్గునెలల । కావలనుచుబలికె భూవలయంబున । పరమస్వప్రకాశ పన్నగేంద్ర॥ క॥ అయ్యమవసశుభమిచ్చొడి । యయ్యలుగూడినను మేలునందు నుజగమం । దమ్యెడపాపులుయుండిన । నియ్యవియత్యస్తమనె ఫణీశ్వరఘన తల్॥ క॥ రవిరాసులజేరెడుతరి। భువిలోపై జెప్పుచిహ్నములు గనుపడినన్। దవులుఫలంబులునిటులే। కవివిఫలంబానుజాడ కరుణాభరణా॥

మేఘవిషయము॥ క॥ తరులవలెమేఘమున్నను । విరివితళుకుహెచ్చి తెల్లవిధమునమున్నన్ । ధరవర్షప్రదమగునని । గురుతరముగ బల్కెనయ్య క్రూరవిదారా॥ సీ॥ మరియుమేఘముజూడమంచంబుపతుకుంభికుంభంబురీతి సింగంబుకరణి । చామరంబులతీరు చంద్రబింబముసౌరు గోపురంబులు వెండి కొండలగతి। కొలనులుచెరువులుగొడుగులుమకరముద్దేవవిమానముల్ దీటు గాను । శృంగారవనములుచెలువమౌక్తికలవిధముశంఖచయంబువృషభము లుగ।గడిమి రాకసాళిగతి గానుపించిన । వర్షమునకుహేతు వగుచునుండు । గానదెలియుమిటుల కద్రువేమ ననిబల్కె । సుఖముసంగుమయ్య సుబ్బరా

యు॥ సీ॥ అరుణమేఘంబునందల్పమౌ వానయు మేఘంబుగిరులంపుమేయు చున్న। మెరుపుగాన్పించిన ధరనువాయవ్యమందీశాన్యమందునదిటవుగల్గు। మెరుపుతోఁగూడియుమరిభానుమండలంగపూర్వపశ్చిమదిశలఁ బూర్తిమీర। మెరుపుగలిగిహోమమేఘంబుగానున్న నటతరుగతిమబ్బు పరగవాని। గాంచ దానిపైన కాంచనవర్ణమై। మేఘమున్న వర్షశ్లాఘనీయ। మైనహేతువను చువైనంబుగాబల్కె। సుఖమొసంగుమయ్య సుబ్బరాయ॥

ధ్వనివిషయము॥ గీ॥ బండిబారువిధముదండిపందులురొప్పు। కరణి ఘంటరథముఖరములధ్వని। గాను యురిమెనేని వానశూన్యంబని। బలికెగు రువరుండు పవనభక్త॥

మెరుపువిషయము॥ సీ॥ వన్నెప్రత్యేకమైవడిమీరమెరసిన వాయువు ప్రబలునువానయొసగ। ఎరుపుగామెరయంగవర్షంబుదనరారు కలహముల్ యొనగూడగలవు మిగుల। ఎరుపునవారిద్రపురువుగాదోఁచినవర్షంబు మించు నీవసుధలోన।దిరిసెనములకపూ తెఱగునవాకేంచు విధముమెర్వగవానవిస్తరించు। పొంగుతడువుభసితపోలికెమెఱసిన। వెనుకజిక్కవర్షమనువుపడును। ఇట్లుదెలియుడనుచు యిలలోనవినబల్కె। జూడుమయ్యకరుణసుబ్బరాయ॥ గీ॥ దైత్యయమునమీరదహనదిశల మించు। మించవానలేదటంచుమిగులు। దిక్కువైనగురియునుక్కళంబుగనని। పలుకబడియొనయ్య పన్నగేంద్ర॥ క॥ ఇలకపిలవర్ణమునచం। చలదగపవనంబుమించు సతతంబునమ। ర్త్యులకొప్పు తెల్పువర్ణము। గలుగగననెసుబ్బరాయ కారుణ్యనిధీ॥ క॥ మిక్కిలిమెరు పగుమెరుపున। కక్కసమగుయెండగాయు కనకపువర్ణం। బెక్కగవృష్టిప్రద మగు। గ్రక్కునవాపట్టుననియె కరుణాభరణా॥

ఇంద్రధనుర్విషయము॥ సీ॥ వానకాలమున సమానమానంతనే తిమి రంబుబర్వెడిసమయమందు। చక్రచాపమువహ్నిచాయతోఁ వాయువుదిశగా నుపించనావశతుశీత। భానుమండలమునప్రభగానుపించినసుమనుజులకతిహాని మహినిగల్గు। పసుపుగానున్ననుబాధసంప్రాప్తించు తిక్కకలగుభూమితెలు పుమించ।పసుపురంగుయాకు పచ్చవైఖరి తెల్పు। ఎరుపువన్నెలమరియింద్ర ధనువు। గాంచమైలునటుల గాన్పించమేలని। దెలుపదొడగెనయ్యదివ్యచ రిత॥ క॥ నిశియందునహరిచాపము। రసికతతోనట్టిదిక్కు రాజిల్లునొయా। దిశగలదేశజనంబుల। కశుభదమనిదెల్పెభువిని కద్రువపుత్రా॥ గీ॥ పగలువా నగురియ బరమించుగాన్పింప।మఘువువిల్లుపశ్చిమమునయుండి। దక్షిణముకు ప్రాలధరసుభిక్షంబు। గలుగజేయుననియె కలుషభంగా॥

పరివేషవిషయము॥ సీ॥ ధరసూర్యచంద్రులపరివేషములుజెప్పదలకు శంకరుకృపగలుగుగాను। పసిడివన్నెయుమీరి బలువువర్షాకాలముననొప్పన్న

ష్టిఁయుంపునను గురియు । నట్టివర్షాకాలమాపరివేషము ల్లేకయున్న నువాన లేదు నిజము । తొలిర్ఘాముననశాంక జలజాప్తులకు పరివేషముల్లగ నావేళలందు। మేఘగణముగ్రమ్మి మెందువానలు గల్గు । మరియు రెండుమూడు పరిధులెల్ల । వర్షగతిని గలుగ వానకు బలమని । ముచ్చటించెనయ్య భుజగవర్య॥ సీ॥ వాన లేకున్న నువసుధాధిపుల్నొత్తుర రయనాచుక్కరరాజుసకును। పరిధులం బెడివేళ సురగురుడందున్న ద్విజులకుగాదు దైతేయగురుడు।వసియింపవర్షిం చువసుమతీతనయుండుదనరారజగడముల్ ధరణిగల్గు । బుధుడున్న నర్భకపుం జహానియుభూమిపతులునొత్తురుసూర్యసుతుడుయున్న । సరగచంద్రునకును పరివేషమరుణమై । యుండనందు గురుడు యుర్వీసుతుడు । శౌరియున్న ప్రజకు సంకటంబొనగూడు । ననుచుదెల్పబడియె నాదిశేషా॥ గీ॥ చంద్రుడస్త మించుసమయమందిట్లున్న । నృపులునొత్తురనుచు నేర్పుమీర । దెలిసి జెప్ప వలయు ధీమంతులనిబల్కె । సుఖముసంగుమయ్య సుబ్బరాయ॥

నిత్యనక్షత్రమునుజూపుటకు॥ క॥ చనునెలలును ద్విగుణించుచు । వె నుకటిదినములనుగల్పి వేగిరమునయ । శ్వనినుంచి రెమెంచ తారను । గననగు నని బలుకబడిరె కల్మషహరణా॥

సుముహూర్తవిషయములు సంవత్సరఫలము.

సీ॥ ప్రభవాబ్దమునభువిపంటలుతగుపాటి ప్రజలువైభవముల్రబలి యుంద్రు । కొట్టిరాగియుమిన్నుకొమువలేకఫలించు వర్షంబుమధ్యంబువసుధ యందు । విభవాబ్దమునమరివృష్టియుకొలదిగావెలిపైరు ఫలియించిబిత్తుకుప సులు। నింటింటశుభము లు నెసగు నిశ్చయమిదివినుము లెస్సగుకదు వేట్కలెన గ।శుక్లవత్సరములభూమిశుభముముదము । గలిగిసుఖలీలవర్ధిల్లుఘనతరముగ। వానగురియును ప్రజలకవ్వారిగాగ । గలుగుశుభములననెరెట్టకవివరుండు॥ క॥వరిచెరుకుకందమూలము । లరుదుగ ఫలియించుప్రజకుహర్షంబొదవు । దొరలకుప్రమోదనం। వత్సరమున వేంకటనృపాలధర్మవిశాల॥ గీ॥ వసుధవిను ముప్రజోత్పత్తివత్సరమున । పదునుమాత్రమువానలుప్రజకుముదము । సస్య ధాన్యముఫలియించుజనన మెందు । పశుమృగాదులు వేంకటపార్థివేంద్ర॥ సీ॥ అంగీరసాబ్దమునస్సుధాన్యము లెల్లఫలియించుశ్రీముఖాబ్దంబునన్దు । పైరుఁవాన యుతగుపాటిధాన్యమగొనిదాచగావలెప్రీతిదరుచుప్రజకు । భావాబ్దమునధ రాధిపుడుదయించినభూమకేతువుబుట్టదొలగువాన । భయపడుచుంద్రుభూ ప్రజలెల్లమరియును యువవర్షమునరాజనివహముసకు । వచ్చునుబ్బునదేవ ళ్ళవసుధలోన । కురియుకొంచముపానభీకరముల్లైన। నగ్నిబాధలువాటిల్లువ ద్భుతముగ । ననియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ క॥ అలధాతువత్సరంబున । గల్గుగుఘనోభయముప్రజకు ఘనవర్షంబుల్ । గురియునుపంటలు నధికము ।

వెలయునుధాన్యంబుమిగుల వేంకటనృపతీ॥ సీ॥ వసుధలోనీశ్వరవత్సరంబునప్ర
జల్ధనికులొందురుసస్యతతిఫలించు । ధాన్యంబులొకయింత దరగునుబహుధా
న్యవత్సరంబున పంటస్వల్పమరయు । కొంచమావర్షంబు కొలుచుదాచగవలె
ప్రజనొచ్చురాజకార్యములచేత। వసుప్రమాదిసంవత్సరంబునసన్న ధాన్యము
ల్మదమునస్సనవరియు। నుర్విఫలియించునొక్కొకచోటజొన్న । పంటచేచా
లశోభిలుప్రత్తియుప్పు।గొనినమీాదటలాభంబు గలుగునిజము । వినుముగొం
డ్రాజతిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ క॥ఇలలోతెస్సగపైరులు । ఫలియించినయట్లనుం
డుపంటలుస్వల్పం । బులువిక్రమాబ్దమునగొన । వలెధాన్యము వేంకటేంద్ర
వైభవసాంద్రా॥గీ॥కలహములుచోరబాధలుగల్గిభువిని । యుందు నెరయగ
భాగత్రయంబుపంట। లేకవొకపాలుఫలియించునిజముగాను । విషువనెడువ
త్సరమునందు వేంకటేంద్ర॥ క॥ ధరచిత్రభానుసంవ । త్సరమునపైరులుఫలిం
చుదపసమధికమా। సిరులొదవునుగర్నాటక । నరవరులకు వేంకటేంద్రనయని
స్తంద్రా॥సీ॥ జగతిస్వభానువర్షమునపైరుఫలించుప్రాణులకెల్లశుభంబులొద
వు।నగ్నిభీతిఘటిల్లునటతారణాబ్దంబునందు పంటలుగలుగునగ్గువాను । కొలు
చునొత్తురుపతు ల్గొగణంబులుబిండుపార్థివాబ్దంబునప్రబలువాన । పంటలగ్ని
భయంబుప్రభువులకాపదల్గలవు ప్రజల్ధర్మములమనుదురు । వరగవ్యయవత్స
రంబునబంటబండి । కొల్లబోవునుక్షామంబుగుదులు జ్వరము । నేలతిరిగినయ
ట్లుండునెగడుభయము। లనియెరెట్టడుసకలవిద్యావిదుండు॥ సీ॥ క్షితితలంబున
సర్వజిద్వత్సరంబునసకలధాన్యములుతెస్సగఫలిస్సు । ఘనరోగములచేతగ్రా
మముల్బాడగుదగసర్వధారివత్సరమునందు । కలవువానలుపట్టలిలదొలల్నొ
త్తురువరుసవిరోధివత్సరమునందు । వెలిపైరుడునుసొంపలరు సజ్జనులకుదుర్జ
నులకుహానిదొడరువికృతి। వత్సరంబునపంటయువృష్టికొద్ది। హర్ష మందుజనం
బుఖరాబ్దమునను। పంటయునువానతగుపాటిప్రజలుభీతి। వికలమతులొదుర నె
రెట్టసుకవివరుడు॥ క॥ నందనసంవత్సరమున। పొందుగవర్షములుగురియు పొ
సగునుపన్టల్।డెన్దమునరసులుసంతస। మొందును నేప్రొద్దు వేంకటాధిపతిలకా॥
క॥మినుములుగోధుమజొన్నలు । ననుములుమరిసన్న ధాన్యములరునువానల్।
పెనుపొందప్రజకుముదమగు । వినువిజయనువత్సరమున వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ జ
యను స్త్రీలునుపురుషులుసతతసౌఖ్య । ప్రమదమెసగగనుందురుపంటగలదు।
నృపులుకడు ప్రసన్నహృదయులై చరియింత్రు । వెలయుదారణయునుతిమ్మ వేంక
టేంద్ర॥క॥అలమన్మథవత్సరమున । నెలకొనుప్రజలకునుముదమునీరారంభం।
బులును వెలిపైరులెస్సగ। ఫలియిస్సును వేంకటాద్రిపార్థివతిలకా॥గీ॥అగునుదు
ర్ముఖివర్షంబునస్దువాన।కలుగువెలిపైరులొకపాటిగాఫలించు । నర్మదాతటిమ

రమునసర్వవిహీనులౌదురుజను ల్వేట్కఁదొరఁగి । తెవులుగల్గునుసస్యవితతికెంతయుబాల పశు
వులు మృగములు ప్రజలునొచ్చు । వరుసవిళంబిసంవత్సరమునరాజబాధలు దగుపాటి వాన
గురియు। నవనీశ్వరులుమలినాకృతుల్దాల్తురు పరదేశములకేగు ప్రజలు మఱియు । తథ్యముగ
ను వికారివత్సరమునందు । పంట వానలు చెడి చాల ప్రజలునొచ్చు।చాల ధాన్యముదాచగా
వలె వరిష్ట। యనిరి శెట్టిడు సకలవిద్యావిదుండు॥ గీ॥ వరుస నెన్నంగ శార్వరి వత్సరమున।
గ్రహణములురెండువచ్చు నా గ్రహములరయ। నధికమవు వానజలము సస్యంబుచెఱుచు। జను
లుచెడిబోదురనె శెట్టి ఘనుడుజగతి॥ సీ॥ ప్లవవత్సరంబున పరిపాటివానయు వెలిపైరుకొం
చెము నృపతులెల్ల । గుపితులు నగుదురు గొనకొనిబోరభయంబుభూజనులకు సొంపుగలదు ।
చనశుభకృతునామ సంవత్సరంబునం దతులితవర్ష మవ్వారిగురియు । సకలసస్యంబులుచా
లంగఫలియించు ప్రజలకు భయమను బ్రాహ్మణులును । సజ్జనకర్మము ల్జాలవర్తింతురు వల
నొప్పశోభకృ ద్వత్సరమున । వసుధ క్రోధి విశ్వావసు వత్సరమున । నలపరాభవయబ్దంబు
నందుసస్య । ధాన్యధనవృష్టినిజజాతిధర్మకుశల । విభవములు గల్గు ప్రజలకు వేంకటేంద్ర॥
చ॥ వసుధప్లవంగవత్సరము వానలు పంటలు లేవు మెండును। బ్బసపుదెవుళ్ళు వ్యాధ్యవ్యథలు
ప్రత్యహముల్ జగదంబునిందెలుగ్ । మసలక క్షామదుర్దశలు మానుగగల్గునటంచు నిజంబుగా।
రసికుడుశెట్టిధన్యుడు తిరంబుగ మేలని యార్యులెన్నగన్॥ గీ॥ కీలకాబ్దంబులో మిట్టనేలలం
దు। నిడినపైరులు ఫలియించు హెచ్చువాన। జడిని జెడిపోవు నితరసస్యములుకరువు। బుట్టుని
శ్చయముగనని శెట్టిఘనుడు॥ క॥ మానుగసౌమ్యాబ్దంబున । వానలు పంటయును ధరయు
వరుసగ మధ్యం । బౌ నరపతులకు ముదమగు । హాని కడుగ్ ప్రజకు పలికినని శెట్టడిలన్॥
గీ॥ అరయ సాధారణాబ్దంబునందువాన। నమును జొన్నలు మఱికంది మినుము పెసలు। ఫలిత
ముగు బాధవాటిల్లు ప్రజయునొచ్చు । నిలుచునొకపాలనియెశెట్టడిలఘుమతిని॥ క॥ అరయగ
విరోధికృద్వత్సరమునజగడములుగలవు జనులకుదమలో । దొరలుకలహింతురెందును । కురి
యునువృష్టియనె శెట్టికోవిదుడు మహిన్॥ గీ॥ ప్రత్తినువ్వుపువ్వు ఫలియించుదక్కిన।పైరు
చెడునుకుజనబాధచేత । నలుగు మధ్యదేశములుపరిధావివర్షములు ననిరి శెట్టి డిలఘుమ
తిని॥ సీ॥ చాలప్రమాదీచ సంవత్సరమున నీ రారంభమగు పైరు లెసగుఫలము । చెడునుధా
న్యంబులు చెలువొంద నానంద సంవత్సరంబున సకలధాన్య।తతులును ఫలియించు ధారణ
లగునని ప్రజలు సంతసమున ప్రబలియుంద్రు । రాక్షససంవత్సరంబున ధాన్యముల్ తరు
గును రోగబాధలును గలిగి । నొగిలియుందురు రందందు మిగులజెలగి। ధేనువులుబిందుమరిక
డ వానగురియు । పంటలొకపాటిగలవు భూభాగమునను । వినుముకొండ్రాజు తిమ్మయవేం
కటేంద్ర॥ క॥ నలవర్షంబునన్నృపబా।ధలచేతను కాపులకును వెతగల్గెపుడున్ । కలవారియిం
డ్లధాన్యం । బుల చోరకు లపహరింతు రనె శెట్టి డిలన్॥ క॥ వరుసంబింగళసంవ।త్సరమున వ
ర్షములుగలవు జనులుముదముగా । బరగుదురు సస్యవితతులు। విరివిగఫలియించునంద్రు వేంక
టనృపతీ॥ గీ॥ కాళయుక్తివత్సరమున గలుగుదరయ । మునుపువానలకొంచెంబు వెనకవృష్టి ।
పైరులకునీతిబా ధొకపాటివెలయు। వినుము కొండ్రాజు తిమ్మయ వేంకటేంద్ర॥ గీ॥ రాజుల
కుపోరులాదవు వర్షంబుగురియు । క్రూరజనులచేపంటలు గొళ్ళబోవు । వచ్చుక్షామంబుసి
ద్ధార్థివత్సరమున । ననిరి శెట్టిడు సకలవిద్యావిదుండు॥ గీ॥ రౌద్రిసంవత్సరమున వర్షంబు
వచ్చి। పెట్టుయుండియు నెంతయురాదువాన। సస్యతతియుఫలించిన ట్లనెచెడుతుది। యనిరి
శెట్టిడు సకలవిద్యావిదుండు॥ చ॥ కురియును వర్షముల్ మిగుల గొఱ్ఱెయు రాగియు సజ్జలా

దక్కును సస్యఫలంబు లల్పమౌ। దిరయక వేంకటేంద్ర యిది తెల్లము మన్మథ వత్సరంబునన్॥ క॥ ఇలదుందుభివర్షమునన్ । ఫలియించును పైరు ధరలుబహుళమగు ప్రజా । వళిఖగమృగతతులకుమరి । విలసిల్లును సంతసంబు వేంకటనృపతీ॥ గీ॥ వరుసతో రుధిరోద్గారి వత్సరమున। దొరలునొత్తురుప్రజలకు దొడరమిగుల। భయము దుఃఖంబు మెరయు నుపద్రవంబు । లనిరొరెట్టడు సకలవిద్యావిదుండు॥ మ॥ అమితక్షామమునన్ ధరాప్రజల కాశ్చర్యంబు నాత్మీయడే । శముల న్నాయుదు రెందుయుద్ధములచే జాలంగ రక్తప్రవా। హములున్ బారుమదంబు భూతముల కత్యంతంబు రక్తాక్షివ। ర్షమున న్నిక్కముగా ననెన్ బుధులు మెచ్చన్ రెట్టిడుద్యన్మతిన్॥ క॥ తిరముగ క్రోధనవర్షము । దనరగ వర్షంబు పంటధారణ గలుగుం। ధరణీసురు ల్విజనిష్ఠా । పరులగుదురు వేంకటాద్రి పార్థివతిలకా॥ క॥ క్షయవర్షంబున భూవర । చయములకున్ పశువులకున జనులకు నొదవున్ । భయయుద్ధముధాన్యము ని। శ్చయముగ దరుగు ననె రెట్ట సత్కవి ధాత్రిన్॥

సంవత్సరాది ఫలము.

గీ॥ చైత్రకంబునశుక్లపక్షంబు మొదల। వారమెయ్యదివచ్చునవ్వారమునకు । నధిపుడైన గ్రహమెయబ్దాధినాథు। డగును నిశ్చయమిది వేంకటార్యవినుత॥ చ॥ అరుణగభస్తివర్షప। తియైనను నొత్తురుధారుణీపతుల్ । గురియును వానకొంచెముగ కొందరు కంటకవృత్తిమాయలన్। బొరలుచు నుండ రాపుప్రజ బోవును నిల్వక త్రోవలెల్లదు । స్తరములగున్ విపద్దశలు దప్పదనెన్ కవిరెట్టడిమ్మహిన్॥ చ॥ అమృతగభస్తియబ్దపతియైనను గోద్విజరాజికిన్ప్రమో । దమునను వేడ్కహెచ్చు నతిధార్మికులౌదురు రాజులెల్లవర్షముగురియుం జెడు న్మనుజసంఘము జొన్నలు రాజనంబు గోధుమచెరుకు న్ఫలించుభువి ద్రోహముబుట్టదు వేంకటాధిపా॥ మ॥ అంగారకుడబ్దనాథుడగుచున్ హర్షంబునంబొందు నా।పులువర్షంబులులేవు ధారణలుబోవు న్వేగబల్వ్యాధులా।దులుగల్గున్ వెనుగాలివీచుననె సాధుల్మెచ్చరా।మాత్యప । త్కులపాథోధివిధుండురెట్టడు సమర్థుండై విజృంభింపుచున్॥ మ॥ బుధుడబ్దాధిపుడయిన వానగురియు న్భూమండలిన్ రక్తధా।న్యఖరల్ శ్రీలుఘటిల్లురాజులు ప్రజల్ మన్నింతురెందు న్సమస్తధరామర్త్యులకున్ శుభంబొదవు కాంతాశ్రేణి పైకూర్మియ । త్యధికంబాయుకకోటికి న్వాసుము ధన్యా వేంకటాత్మాధిపా॥ గీ॥ గురుడువర్షాధిపతియైన గురియువాన । పంటలును శుభంబొదవును బ్రాహ్మణులకు । రాజులకుక్షేమమొసంగు దుర్జనులకొప్ప। దనిరెనిశ్చయమిది వేంకటాద్రిభూప॥ క॥ దనుజగురుడబ్దపతియై । నను మొదవులుబితుకు నృపులు నడతురుభీతిన్ । జనులు సుఖస్థితిగాంతురు । విను పంటలు కలవుధరను వేంకటనృపతీ॥ మ॥ శనివర్షాధిపతిత్వమొందినను రాజశ్రేణికిన్ గల్గు భూ।జనసంతోషముమీద కోపము మనస్తాపంబు దోషంబులున్। ఘనరోగంబులుబుట్టు గాలివిసరు న్వర్షంబులేకుండు చా।య్యనగొల్చున్ ధరతగ్గునంచు ననె రెట్టాఖ్యుండు ప్రఖ్యాతిగన్॥ మ॥ అనువున నబ్దభర్తవుడనై తగువాదశుభగ్రహంబులై । వసుధరణీతలంబున ననారతమున్నగువృష్టిసస్యము । ల్వెనుపగ్గోట్టి యబ్దమున [illegible] టిల్లువినోదమందియుం। జనతతికిన్ సుఖస్థితిరొ సంధిలు వేంకటరాజశేఖరా॥ క॥ శ్రీకరము బుధుడురాజగు । ప్రాకటముగ భూమిసుతుడు పరగును మంత్రి। జోకనువర్షాధిపులకి । నీకనువర్షాధిపుండు వెలయును శశియున్॥ క॥ సేనాధిపతియు శశియగు । భూనాథులంకలహాములను బొలయరు భువిలో। ధాన్యములకు పతిబుధుడగు । దీనర[illegible]రసాధిపుండు దినకరుడౌరయున్॥ క॥ రఘువస్త్వధిపతికవి నీ। రసవస్త్వధిపతిగురుండు నరయగమతిశోమ । వసుధతమో

పొంద ఫలియించు శ్వేతధాన్యంబులు జెలగుపంట। నగుమహోత్పాతము ల్వరుసతోడ బుట్టు కష్టంబుప్రజలకు కలహములును। వికృతరోగంబులు వింతగాబుట్టును ప్రాకృతజ్ఞానం బు ప్రాభవముగ। దక్షిణదేశంబు ధరతల్లక్రిందగు దుర్భిక్ష మొదవును తూర్పునందు। మరణ రోగముబాధలు మఱియుగల్గు। మధ్యవర్షంబు గాలియు మఱియు హెచ్చు। బీడచేతను పైరులు జెడునుపంట। దప్ప దని చెప్పె రెట్టడు ధన్య లెన్న॥

నూతనవస్త్రధారణ నక్షత్రములు.

సీ॥ నరనుతవినవయ్య నక్షత్రములయందు క్రొత్తవస్త్రము గట్టుకొనిన ఫలము। చెల గునశ్వినిపెక్కు చీరెలుగట్టును భరణియందున ధనహరణమొదవు। నరయకృత్తికగట్ట నగ్ని భయంబగు నలరోహిణినిగట్ట నర్థసిద్ధి। ఆల మృగశిరయందు నెలుకపోటునబడు నార్ద్ర యందును హానియొదవు। గడుపునర్వసు బుద్ధియు గలుగుచుండు। పుష్యమందున నర్థము భోగచయము। సర్పభయమగు నాశ్లేష సకలులకును। మఖను ధరియింప పీడలు మానవెపు డు॥ సీ॥ వరుసపుబ్బనురాచ బాధలుగావించు నురుభోగసంపదలుత్తరందు। హస్తయందున ధర్మమతిశయిల్లగజేయు చిత్తయందున ధగసిద్ధిగలుగు। స్వాతిని భోజన సౌఖ్యంబు గా వించు జనమునివిందు విశాఖయందు। చుట్టాలుపాలుగా జూచునసూరాధ జ్యేష్ఠను నెలలోన చీరచినుగు। మూలతారనుగట్టంగ మృత్యువగును। నమరగల్గు పూర్వాషాఢ నాశకరము। సురవితోడుత నుత్తరాషాఢజయము। కన్నులకునొప్పు శ్రవణానగట్టెనేని॥ గీ॥ తక్కనక్ష త్రములు శుభదంబులెన్న। చీరధరియించుటకునని సిద్ధయశుడు॥ రెట్టకవివర్యుడీభువి దిట్టడ గుచు। చాటిచెప్పెనువేంకటక్ష్మాతలేంద్ర॥ సీ॥ కలియుగప్రథమపాదమున నాలుగువేలయె

గ్రంథరచనాసమయము.

నమన్నూటడెబ్బ దరయనొకటి। శాలివాహనశకాబ్దంబున వేయునార్నూటతొంబది రెండురూఢిగాగ। ప్రభవాదిగతములు భరగు నిర్వదిమూడు రొండ్లయ్యె నెంతయు నెన్నబు ధులు। నట్టికాలంబున నయ్యనభాస్కర కవివర్యులలరాజుకమలహితుని। యాజ్ఞ పూర్వో క్త రెట్టమతంబుకావ్యముగ నొనర్చిరి యాచంద్రముగనుకీర్తి। వక్తృశ్రోతలకునుగల్గ వసు ధమీద। నలయమహోబలనృహరికి నర్పణముగ॥ మ॥ కపటారాతివిభంజనోద్ధతమతీ కర్నా టసింహాసనా। ధిపతిప్రాప్తమహాధురీణకరుణాబ్ధీకంతుసౌందర్యకా। శ్యపసద్గోత్రపవిత్ర నమ్రమతర వాచానైపుణీనిర్జితా। హిపకామందక కావ్యనాయక కవీంద్రేష్టార్థసంధాయకా॥

భుజంగప్రయాతము - తోటకము.

భానువంశాగ్రణీ బంధుచింతామణీ। దీనరక్షామణీ దేవభక్తాగ్రణీ।
దానచిన్నాభాస్కరా దైవమంత్రాకరా। మాన్యతోత్తప్రియా శోభనైకాశ్రయా॥

గద్య. ఇది శ్రీమదొంటిమిట్ట రఘువీర కృపాలబ్ధ సారసారస్వతధుర్యాలయరాజవంశ [illegible]వ్య భాస్కరాఖ్య కవిద్వయప్రణీతంబైన రెట్టమతకావ్యం బునందు సర్వంబును పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు.